

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina III

Broj 37

Tuzla, 14.04.1995

Cijena 1 DEM

3 KUNE

Tada, njega predade njima da se razapne. Oni uzmu Isusa, i noseći svi križ, dođe na mjesto zvano Lubanjište, hebrejski galgata, gdje se razapne, i s njime još dvojicu, jednog s jedne strane, drugog s druge strane, a Isusa u sredini. A napis i napis drugi postavili su na krst: ŽIDOVSKI KRALJ. (19, 16-19)

Autor: ZLATKO KESER

Umrli za Domovinu
ožujak/travanj 1995.

Dragan Perdan (1952)
Veno Nikić (1957)

Frano Jurkić (1971)
Toma Pejić

*Pekoj vječni daruj im Gospodine!
I Svjetlost vječna svjetlila njima!*

ODRŽANA TREĆA SKUPŠTINA DRUŠTVA "HRVATSKI DOM"

Redovita, po redu treća, godišnja skupština Društva "Hrvatski dom" Tuzla, održana je u subotu, 8. travnja 1995. g. u Kongresnoj dvorani hotela Tuzla. Uz nazočnost zastupnika u skupštini, te gostiju početak rada skupštine uveličao je Mješoviti zbor Crkve sv. Petra i Pavla u Tuzli, pod ravnanjem prof. Evice Cerić, izvođenjem "Lijepe naše".

Na prijedloge i sugestije zastupnika usvojeno je izvješće o radu i poslovanju Društva za 1994. godinu, kao i Program rada Društva za 1995. godinu.

Skupština je usvojila i odluke o:

- primitku Udruge veterana 115. HVO brigade "Zrinski" i Ukopnog društva "Sv. Anto Padovanski" Tuzla u Društvo u svojstvu temeljnih organizacija
- izmjenama i dopunama Statuta Društva u dijelu koji se odnosi na mandat predsjednika i dopredsjednika Društva, kao i Upravnog odbora čiji mandat prema izmjenama traje dvije godine

Za predsjednika Društva izabran je gosp. mr. Josip Šimić, za dopredsjednika gosp. dr. Jozo Đerek.

U Upravni odbor su izabrani:

Marijan Galušić, Jozo Grgić, Tomislav Križan, fra Petar Matanović, Franjo Mott, Tomislav Mršić, Franjo Pavlović, Miroslav Petrović, Stanislav Petrović, dr. Anto Raos i Mirko Vajand

Cijeneći doprinos koji su svojim darivanjem Društva iskazali, skupština Društva "Hrvatski dom" dodijelila je zahvale:

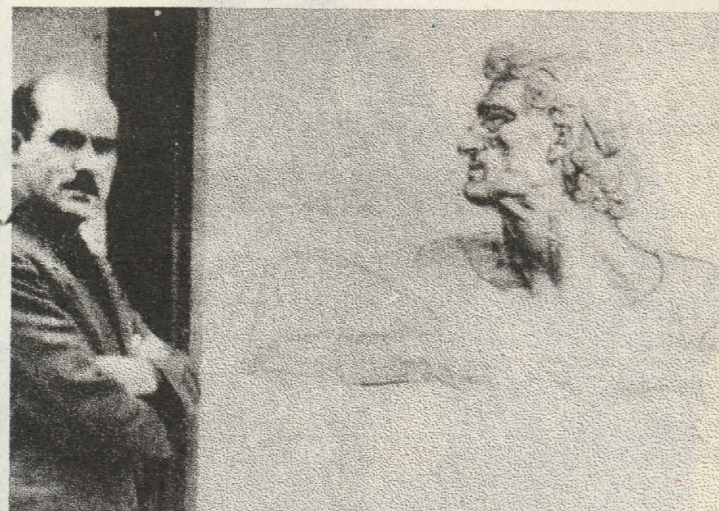
Franjevačkom samostanu u Tuzli, HKD Napredak Tuzla, poduzeću D.O.O. Soli Tuzla i hotelu "Tuzla" u Tuzli

Društvo "Hrvatski dom" obavještava svoje članove, suradnike i ostale zainteresirane da se tajništvo Društva nalazi u ulici dr. Mujbegovića br.13 u Tuzli, tel. 237-171.

Uredovno vrijeme Tajništva je svakoga radnoga dana od 8. do 14. sati.

Josip Šimić, novi predsjednik
Društva "Hrvatski Dom"

KREKOVIĆEVA DONACIJA HRVATSKOJ

U svom pariškom ateljeu uz skicu iz hrvatskog ciklusa

U Zagreb je nedavno iz Palma de Mallorce, preko Lisabona, stigla nova donacija Kristiana Krekovića Hrvatskoj. Njegova supruga Zina je time ispunila posljednju želju ovoga hrvatskoga slikara iz Tuzle.

Krekovićevu slikarsku donaciju u Zagreb je donio arhitekt Ivica Maričić, savjetnik u hrvatskom veleposlanstvu u Lisabonu, koji je uz veleposlanika dr. Marka Žaju zaslužan što je ova zbirka od osamdeset ulja na platnu dospjela u Hrvatsku. Obitelji Kreković i Maričić bile su, naime, povezane prijateljskim vezama o čemu svjedoči i Krekovićev portret Maričićeve bake Ane, koji se nalazi u Zagrebu.

U donaciji prispjeloj u Zagreb nalazi se i dio slika s Krekovićeve velike putujuće izložbe, koja je otvorena 1958. u Limi, kasnije prikazana u Washingtonu, New Yorku, Philadelphiji, Beču, Barceloni i Madridu. Svih osamdeset slika tematski je vezano za litino-američki folklor.

Iako sa zakašnjenjem, Hrvatska je dobila njegove slike, koje će biti raspoređene u razne državne institucije i muzeje, ne samo u Zagrebu.

Anto Cigeljević

Umjetnička kolonija "Kristian Kreković"

U okviru HKD "Napredak" Tuzla utemeljena je Umjetnička kolonija "Kristian Kreković". Svoj promidžbeni nastup Kolonija će imati u povodu uskrsnih blagdana, dana 23.4.1995.g. na Mladi Uskrs u galeriji Franjevačkog samostana Tuzla u 18. sati.

U programu, koji će tom prigodom biti organiziran sudjelovat će i Mješoviti zbor Crkve sv. Petra i Pavla sa koncertom sakralne glazbe.

USKRSNA POSLANICA

Zajednica Kristovih učenika iščekuje i ove godine vazmene blagdane - proslavu velikog otajstva našeg otkupljenja. Isus Krist je iz ljubavi prema čovjeku prinio sebe kao žrtvu za naše grijeha, izmirio nas s Ocem te nas svojim uskrsnućem pozvao na nadu koja naš pogled usmjerava onkraj ovozemaljske prolazne stvarnosti i svega što nas u njoj ispunja tjeskobom i strahovima. Pashalno otajstvo ne zaustavlja pogled čovjeka na Velikom petku nego ga usmjerava prema zori Uskrsa i uskrsnuća.

Ova mjesna Crkva se pripravlja za slavlje Uskrsa, po četvrti puta u strahotama rata. Odatle i velika opasnost da, umorni od iščekivanja i potišteni zbog neostvarenih nadanja, klonemo duhom i poput učenika na putu u Emaus uzdahnemo: "A mi smo se nadali..." (Lk 24,21). Ove riječi ožalošćenih učenika, koji su od Krista očekivali oslobođenje naroda, održavaju u mnogome stanje u kojem se nalazimo. I mi smo kao Crkva i kao narod nakon stoljeća ropstva i potlačenosti očekivali i nadali se vremenu slobode i mira a došlo je vrijeme stradanja i strahota. Još jedanput su naša ljudska nadanja iznevjerena a naše ljudsko i vjerničko poslanje stavljeni su na tešku kušnju. Mnogi vide spas u bijegu od mjesta razočarenja i pokušaju da se sve zaboravi. Ljudski je pobjeći s "Golgothe", povući se iz "Jeruzalema" u potrazi za utjehom i sigurnošću Emausa. Ali možemo li mi kao ljudi pripadnici svoga naroda zaboraviti sebe i svoju povijest? Smijemo li kao kršćani pobjeći od poslanja na koje smo pozvani? Uskrsli Krist u takvim trenucima pridružio se ožalošćenim i nadom klonulim učenicima i ne prestaje se pridruživati vjernicima kroz cijelu povijest spasenja. On se pridružuje i nama danas pozivajući nas na vjernost i budeći nam nadu.

Gdje ćemo mi danas, s teškim osjećajem napuštenosti i nemoći, naći zalog Kristove nazočnosti na ovom dijelu tegobnog puta naše narodne i crkvene povijesti? Gdje je vrelo naše nade u ovim vremenima stradanja, tjeskobe i sumnji? Jamstvo njegove prisutnosti na našoj Kalvariji i sigurnost naše nade izviri iz postojanosti vjere u Kristovo uskrsnuće. "Ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna je

vjera vaša; vi ste štoviše u zabludi. Ali sad, Krist je uskrsnuo od mrtvih. On je prvenac umrlih" (1 Kor 15, 17,20). Ovaj usklik radosti sv. Pavla, koji odjekuje kroz sva stoljeća kršćanske prisutnosti u svijetu, središnja je poruka novozavjetnih knjiga i temelj je kršćanske vjere. Crkva kroz sva stoljeća, unatoč povremenim osjećajima napuštenosti i potištenosti, iznova doživljava prisutnost uskrslog Krista koji je prati na putu do mjesta gdje ćemo ga prepoznati u lomljenju kruha i osjetiti da su nam srca plamtjela od radosti, koja nas goni da i drugima doviknemo radosnu vijest: "Zaista je Gospodin uskrsnuo!" (Lk 24,34). Stavljajući se u službu širenja ove radosne vijesti, učenici su osjetili sigurnost, uspostavili zajedništvo i ponovno zadobili nadu kojoj je kalvarijski događaj bio zaprijetio.

Kršćanin se često mora suočiti s neostvarenjem onoga čemu se nadao, ponajčešće jer svoje nade nije temeljio na Isusu Kristu. I mi smo živi svjedoci sve varljivosti ljudskih obećanja i nade koju smo na njima gradili. Koliko god velika bila nada i obećanja Kristovog uskrsnuća, ono ipak ne poriče, štoviše, potvrđuje činjenicu da put do uskrsnuća vodi dolinom

osuđivan i ponižavan. Isus, jer je ostao dosljedan svom učenju o ljubavi prema svima, čak i neprijateljima, i mijenjanju svijeta bez primjene sile, bio je nepravedno osuđen, mučen i na kraju raspet na križu. A onda je uslijedilo uskrsno jutro kada je On zablatao kao proslavljeni Pobjednik nad zlom i smrću. Što nam je stradanje veće i ljudsko beznađe dublje mi se jače i čvršće nadamo i Uskrsom povjeravamo.

Čestitajući braći svećenicima, redovnicima i redovnicama i svim vjernicima katolicima blagdan Uskrsa, želimo vas ohrabriti i pozvati podignite glave svoje, usmjerite svoj pogled prema uskrsnom jutru i priklonite srca poruci koju ono sa sobom nosi. Njegovo značenje se ne sastoji u pozivanju na suludo žrtvovanje i obmanjivanje nečim ispraznim i varljivim. Poruka uskrsnog jutra glasi: zlo i smrt u životu pravdnika kao ni u povijesti čovječanstva nemaju zadnju riječ. Samo dobrotu i ljubav potvrđeni i pročišćeni patnjom i ujedinjeni s Kristovom otkupiteljskom smrću donose plodove ovozemaljskog i vječnog života! Pozivamo vas i potičemo ostanite dosljedni primjeru Isusa Krista i ljubaviju prema ovoj patnjom izmučenoj i krvlju natopljenom rodnoj grudi mijenjajte ovaj svijet koji je zahvaćen suludim pirom zla. Vjerni svome vjerničkom poslanju osjetit ćete puninu radosti koju sa sobom nosi uskrsno jutro.

Neka, braćo i sestre, zasja u vašim srcima pored sve tuge i patnje radost Uskrsa pretvarajući se u snagu kojom ćete muke i poniženja ovog našeg Velikog petka strpljivo podnositi da bi se u vašim životima i u životu našeg dragog hrvatskog naroda i Kristove Crkve u njemu u puninu ostvarilo obećanje "ako smo umrli s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti s njime" (Rim 6,8)

Ključni vam uskrsno je naš Gospodin ne bojte se, upućujemo svim svećenicima, redovnicima i redovnicama i svemu vjernom puku Vrhbosanske nadbiskupije pozdrav i zazivamo Božji blagoslov po zagovoru Djevice Marije. Neka mir Uskrslog bude sa svima vama.

Vinko kard. Puljić,
nadbiskup vrhbosanski
Msgr. Pero Sudar,
pomoćni biskup

patnje i umiranja. "Zar nije trebalo dato Mesija pretrpi da uđe u svoju slavu?" (Lk 24,26). I mi ćemo jednom čuti riječi "Zar nije trebalo da sve ono pretrpite i ostanete vjerni i postojani da biste dali svjedočanstvo?!"

Čovjek živi neprestano svoju Veliku subotu: sjeća se strahota Velikoga petka ali živi od nade uskrsnog jutra. Zbog težine situacije koja je zadesila naš narod i ovu Mjesnu crkvu, može se čak reći da mi tek proživljavamo naš Veliki petak: čovjek ove ispaćene Zemlje sjeća se proteklih strahota, ali istovremeno strahuje od onih koje bi ga mogle ponovno zadesiti. No, on je kao vjernik pozvan ne zaustaviti se tu nego snagom vjere podići svoj pogled i usmjeriti svoja nadanja prema uskrsnom jutru, koje će, prije ili kasnije ipak osvanuti. Braćo i sestre ove ispaćene Nadbiskupije, pozivamo Vas podignite svoje glave, ohrabrite srca. Mi nismo sami na našem putu. Uskrsli je s nama. Mi ne kroćimo svoj nego njegov križni put i stoga radujući se njegovu Uskrsu otvorimo srca nadi u naše ovozemaljsko i nebesko!

Primjer Isusa Krista na poseban način daje nadu i snagu svakom čovjeku koji trpi i biva nepravedno

INTERVIEW: Ivo Andrić Lužanski, predsjednik Županijskog odbora HDZ "Soli" Tuzla

HDZ ĆE STVORITI UVJETE ZA OPSTANAK HRVATA

Statistika govori da je odavde privremeno iseljeno 30 posto Hrvata, a uzroci su ukidanje 115. HVO brigade "Zrinski", gospodarstvena situacija, i neostvarivanje elementarnih prava

Književnik po vokaciji, političar iz nužde i želje da u ovim teškim vremenima pomogne svom puku, Ivo Andrić Lužanski, nedavno je izabran za predsjednika Županijskog odbora HDZ-a Soli. On se ovih dana odazvao našem pozivu i govorio o aktualnim problemima, i planovima Županijskog odbora HDZ-a u Tuzli, i drugim političko-gospodarstvenim pitanjima.

• **Županijski odbor HDZ-a Soli izabran je nedavno na Skupštini na Husinu.**

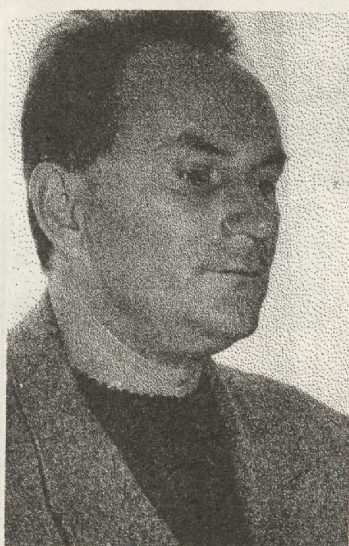
- Izborna županijska skupština održana je na Husinu. Tajnim glasovanjem 124 zastupnika su izabrala 21 člana Odbora. Na prvoj sjednici Županijski odbor - opet tajnim glasovanjem - izabrao je mene za predsjednika i tri dopredsjednika: Peju Banovića, Božu Tomića i Božu Tunjića. Šodno Statutu HDZ-a BiH, Županijski odbor je kooptirao još šest, i sada ima ukupno 27 članova.

• **Politička deklaracija o osnivanju novih općina bio je praktično prvi javni istup Županijskog odbora.**

- To je aktualno političko pitanje. Deklaracija je izraz želje hrvatskog puka na ovim prostorima. Potpisnici su 14 članova starog saziva i članovi novog Odbora. U Deklaraciji smo naznačili da ništa nećemo činiti dok Ustavotvorna skupština Federacije ne regulira zakonom uvjete za osnivanje općina. Ti potezi su u duhu političke klime i Ustava. Znate, mi smo mišljenja da je prošlo vrijeme isključivih poteza, i ništa nećemo činiti dok - po zakonu - oko tog pitanja ne bude sve jasno.

• **S obzirom da je hrvatski puk na ovim prostorima "razbacan", je li riječ o jednoj ili više općina?**

- Ne znamo da li će biti jedna ili

Ivo Andrić Lužanski

USTAV - PRIORITETNA ZADAĆA

Jedna od osnovnih zadaća Županijskog odbora HDZ-a Soli je rad na implementaciji Ustava Federacije. Svi oni koji nisu spremni i voljni provoditi tu svetu zadaću trebali bi otići iz politike. Znam da i na jednoj i drugoj strani postoje snage koje - ne samo nisu zainteresirane - već opstruiraju Ustav. Nadam se da će takve ukloniti oni koji su ih i izabrali. Smoći snage za to. Glede toga mi smo u Vladu Tuzlansko-podrinjske Veležupe postavili kadrove koji moraju provoditi politiku HDZ-a, kaže Ivo Andrić-Lužanski.

više općina. Činjenica je da nove općine mogu osnivati enklave sa pet i više tisuća žitelja. Mi trenutno radimo elaborat o opravdanosti osnutka novih lokalnih zajednica, nakon čega ćemo znati - je li opravdano osnovati više, ili jednu općinu.

Jednaka prava i za Hrvate i za Bošnjake

• **Oko osnivanja Hrvatske općine Ravne-Brčko bilo je polemika. Kako to komentirate.**

- Vidite, tijekom rata osnovano je nekoliko novih općina u ovoj regiji sa većinskim bošnjačkim

žvljem. HDZ BiH nije imao ništa protiv toga. Nije digao svoj glas. Kada su Hrvati to učinili na prostorima Ravne-Brčko, tada su politički predstavnici Bošnjaka - uz veliku pompu - podgrijavali političku atmosferu i osporavali taj čin. Smatram da za to nije bilo potrebe. Ako su Hrvati državotvoran narod u BiH, a jesu, i sa mnogo dužom tradicijom političkog djelovanja, zar nemaju ista prava kao i većinski bošnjački narod. Drugi aspekt tog pitanja je činjenica da osnivanje jednih i drugih općina nije ozakonjeno. Bez obzira na brojnost jednog naroda - pred zakonom smo svi jednaki - i shodno tome većinski ne može imati veća prava od manjinskog.

značajki koje se ne mogu nikako cijepati. Takav položaj grada omogućit će brži prosperitet, kako njegovog jezgra, tako i općina koje će ući u njegov sastav, kao neodvojivi dio.

• **S obzirom na sastav gradskih vlasti, kakav je odnos ovdašnjeg HDZ-a prema njima?**

- Obostrano smo korektni, iako mi imamo određenih primjedbi na njihovo bespotrebno dizanje prašine oko nakane za osnivanje novih općina, a naša najveća zamjerka na njihov rad je njihov udio pri ukidanju 115. HVO brigade "Zrinski". Oni su bili najžešći zagovornici tog čina. Na drugoj strani SDA se u tom nije ni pojavila, već je tu ideju proveo Selim Bešliagić. Inače Županijski odbor HDZ-a Soli uvijek je za dijalog i suradnju sa parlamentarnim strankama, sve u cilju poboljšanja međunacionalnih odnosa, te zaštite prava i interesa Hrvata na ovim prostorima.

• **Neki hrvatski političari, ili struje u HDZ-u, plasirali su teze o ugroženosti Hrvata na ovim prostorima. Indikatori su im bili njihov odlazak sa ovih prostora. Što o tome mislite?**

- Otvoreno moram reći da ni jedan Hrvat sa ovih prostora nije prisilno protjeran iz svog doma, sa svog imanja.

• **Iseljavanja ipak ima.**

- Upoznat sam s činjenicom da je sa ovih prostora otišlo oko 30 posto Hrvata. Paradoksalna je činjenica da ih se najviše iselilo nakon uspostave Federacije. Cijenim da je najveći problem bio ukidanje 115. HVO brigade "Zrinski", koja je bila jamac sigurnosti i opstojnosti Hrvata na ovom području. U prvom valu najviše je odlazilo mladića koji su u pomenutoj postrojbi - s puškom u ruci - štitali ove prostore i nosili križ

svog naroda. Oni nisu htjeli biti unovačeni u Armiju BiH. Drugi razlog je gospodarstvene prirode, nemogućnost upošljavanja i života od vlastitog rada. Tu su dijelili sudbinu ostalih. Treći razlog je neostvarivanje svojih elementarnih prava - hrvatski jezik, problemi sa školstvom, i slično.

Izrežirana anarhija

• **Uz razloge koje navodite, po medijima su plasirane tvrdnje da ima i posebnih pritisaka na Hrvate. Koliko u tome ima istine?**

- Najsvježiji slučaj su Slavinovići, za koga mnogi kažu da je ispolitiziran. Mi posjedujemo svjedočanstva Hrvata i Bošnjaka da je taj slučaj uistinu ispolitiziran, a kumovano mu je odzgo. Učinit ćemo sve što je u našoj moći da do takvih i sličnih slučajeva ne dođe, jer u slučaju kontrolirane anarhije Hrvati će izgubiti sigurnost, izgubiti će osjećaj da su jednakopravan narod i tada bi se masovno iseljavali s ovih prostora. Nadam se da do toga neće doći. U ovom slučaju gradske vlasti su zaista sve činile da očuvaju zakonitost i zaštite građane. Ostale sporadične slučajeve mi evidentiramo i obavještavamo domaću i međunarodnu javnost da takve pojave ne bi uzele maha i narušile suživot koji je ovdje, tisućljetno pravilo.

• **Što Županijski odbor HDZ-a Soli čini na razvoju gospodarstva, kao uvjeta za prestanak iseljavanja i povratak izbjeglica?**

- O gospodarstvu smo počeli razmišljati, tako da je to jedan od osnovnih preduvjeta za opstanak Hrvata na ovim prostorima, jer kako kaže latinska izreka "Domovina mi je tamo gdje mi je dobro". Razvojem gospodarstva na ovim prostorima sačuvali bi ne samo hrvatski nego i domicilni muslimansko-bošnjački narod. U tom pogledu ostvareni su kontakti sa Republikom Hrvatskom koja je izuzetno zainteresirana za Tuzlansko-podrinjsku veležupu. Za njene proizvodne kapacitete. Imamo obećanja da će privreda Hrvatske ulagati u ovaj kraj.

• **Hrvati u Tuzlansko-podrinjskoj veležupi "razbijeni" su u više stranaka. Šta im preporučujete, čiju riječ da slušaju, i za čijim programom da idu?**

- U ovom momentu, kada je u pitanju hrvatski puk, HDZ BiH je politička stranka koja je dobila najviše glasova na posljednjim izborima. Ona je stekla povjerenje,

a njena politička opcija - u to sam duboko ubijeden - je ispravna i kao takva može oko sebe okupiti sve Hrvate, bez obzira na političku opredjeljenost i razmišljanja o nekim političkim pitanjima. U cilju zaštite prava i interesa hrvatskog puka, on se mora okupiti oko HDZ-a BiH.

• **Što mislite o tuzlanskim medijima i još uvijek postojećoj medijskoj blokadi?**

- Mi smo nezadovoljni sredstvima informiranja, sa RTV

Bosne i Hercegovine, kao i sa lokalnim radio i TV postajama zbog jednostranog informiranja, što smo i obznanili pripćenjem svih institucija s hrvatskim praznikom u našoj Veležupi. Jer neshvatljivo mi je da se na ovim prostorima mogu gledati i slušati srpski RTV mediji, a već mjesecima ni jedna TV postaja ne reemitira, a kamoli da prenosi, program HTV-a.

Uzrok tome je, kako su novinari nezvanično informirani, naredba

kantonalnog ministarstva za prosvjetu, kulturu i šport da se što više skрати ili potpuno ukine reemitiranje i prenošenje programa Hrvatske televizije. Tako bar kažu u lokalnoj televiziji Tuzla, gdje su ranije imali običaj gledateljima s ovog područja makar "pokloniti" izuzetnu i veoma gledanu emisiju "Slikom na sliku".

Mato BIKIĆ
Vehid JAHIĆ
Foto: Marko DIVKOVIĆ

FRANJEVAČKI SAMOSTAN SV. PETRA I PAVLA

DRUŠTVO "HRVATSKI DOM"

HKD "NAPREDAK"

Sretan i blagoslovljen Uskrs

UBOJSTVOM GENERALA ŠANTIĆA SRBI RJEŠAVAJU NEKOLIKO SVOJIH PROBLEMA

Već u prvim reakcijama nakon otmice general-bojnika Vlade Šantića sa hrvatske je strane upozoreno da će najveću korist od cijeloga slučaja imati treća strana. Krešimir Zubak je na konferenciji za novinare u Mostaru izjavio da je teško reći "tko iza ovog stoji, možda agentura srpskog agresora ili fundamentalistički elementi kojima Federacija nije na duži".

U svakom slučaju, bez obzira na to što se oko hotela "Sedra" doista odigralo u noći između 8. i 9. ožujka, Srbi su na stanovit način iz toga već izvukli određenu korist. Srpska promičba je, naime, nestanak generala Šantića, kao i svaki drugi prikladan događaj, iskoristila za pokušaj izazivanja novoga nepovjerenja i obnavljanja sukoba između Hrvata i Muslimana. Ovaj put tako što su srpski mediji prenijeli "saznanja" srpskih obavještajnih službi da je ubojstvo generala Šantića isplanirano u najvišim političkim krugovima u Zagrebu i Sarajevu. Premda se oni nisu trudili (javno) obrazložiti razloge koji bi do toga doveli, nema sumnje da su autori ove vrlo smjele teorije računali da će neki detalji iz Šantićevog političkog životopisa biti dovoljni da je učine uvjerljivom.

Otvoreno upozoravam

Poznato je, naime, da u nekim krugovima u Sarajevu, Šantić nije osobito omiljen. U jednom razdoblju njegovog političkog djelovanja, dok je bio na funkciji dopredsjednika HDZ BiH i igrao ulogu člana hrvatskoga izaslanstva u (predratnim) pregovorima o ustavnim preustroju BiH, uz njegovo ime se redovito spominjalo da je nećak Mate Bobana, što je - zar to treba posebno i spominjati - trebalo zvučati kao teška kleveta. Osim toga, premda je zajedno sa svojom 101. pukovnijom HVO-a boravio na području na kojemu su Hrvati u izrazitoj manjini, u vrijeme dok su u srednjoj Bosni bjesnili hrvatsko-muslimanski sukobi, general Šantić se nije ustručavao iznositi priličito oštre političke ocjene muslimanske politike. "Samo politički slijepac

Kome je mogao smetati general Šantić i tko od cijelog slučaja može izvući korist • Da li neki detalji iz Šantićevog političkog životopisa mogu uvjerljivo učiniti srpsku promičbenu tvrdnju kako je on bio "smetnja i Zagrebu i Sarajevu"? Srpska promičba je, naime, ubojstvo generala Šantića, kao i svaki drugi prikladan događaj, iskoristila za pokušaj izazivanja novoga nepovjerenja i obnavljanja sukoba između Hrvata i Muslimana... • Također, usporavaju daljnje korake na uspostavi Federacije BiH i dovode u pitanje vojnu pomoć koja se na razno-razne načine uspijeva iz Hrvatske prebaciti na bihačko područje. General Šantić očito je ipak najviše smetao onima koji već nekoliko mjeseci nasrću na bihačku enklavu jer je on čovjek koji je primjerom pokazao kako se bori za vlastitu zemlju i slobodu • A ako su nedjelo izvele neke druge snage, njihove će kolovode prije ili kasnije ipak zaključiti kome su učinili uslugu...

može nevidjeti da se iza Izetbegovićeva inzistiranja na građanskoj državi skriva plan stvaranja islamske države na cjelokupnom prostoru BiH" izjavio je jednom prigodom. S druge strane, nije štedio ni hrvatska politička središta, nego im je upućivao ozbiljne zamjerke u pogledu odnosa prema Hrvatima u zapadnoj Bosni. U siječnju ove godine javno je upozorio da iz Mostara i iz Zagreba bihački Hrvati dobivaju verbalnu podršku i ništa više. Je li to dovoljno da se zaključi kako je Šantić smetnja i Zagrebu i Sarajevu, druga je priča.

Primjerom - za svoju zemlju

General Šantić očito je ipak najviše smetao onima koji već nekoliko mjeseci nasrću na bihačku enklavu jer je čovjek koji je primjerom pokazao kako se bori za vlastitu zemlju i slobodu. Nakon što je prve mjesece rata u BiH proveo u glavnom stožeru HVO-a u Hercegovini, on je skupa s tridesetak svojih ljudi, u Bihać stigao pješice preko okupiranoga područja Republike Hrvatske. Putovanje (pješačenje) je trajalo šezdesetak sati, odvijalo se uz stalnu opasnost od srpskih zasjeda, dijelom i pod borbom, ali je uspješno okončano.

Slijedile su dvije i pol godine teških borbi sa Srbima s okupiranih hrvatskih područja, da bi im, nakon što su u uspješnom zajedničkom

protuudaru, HVO i 501. brigada Armije BiH oslobodile Vedro Polje i još nekoliko sela u bihačkoj općini poručio: "Naša jedina šansa je

probijanje srpske blokade i spajanje sa slobodnim teritorijem Republike Hrvatske. Spremni smo ne samo na obranu nego i na oslobađanje hrvatskih prostora".

Ne bi stoga bilo čudno da se jednoga dana utvrdi kako su ubojstvo generala Šantića izveli srpski agenti. Jer, njegovim ubojstvom, Srbi istovremeno rješavaju nekoliko problema: oslobađaju se jednoga vrlo odlučnog protivnika, usporavaju daljnje korake na uspostavi Federacije BiH i dovode u pitanje vojnu pomoć koja se na razno-razne načine uspijeva iz Hrvatske prebaciti na bihačko područje.

A ako su nedjelo izvele neke druge snage, njihove će kolovode prije ili kasnije ipak zaključiti kome su učinili uslugu.

Ivan ŠABIĆ

PRONAĐENO TIJELO GENERALA ŠANTIĆA

Slučaj generala Šantića i dalje baca tamnu mrlju na Federaciju Hrvata i Bošnjaka. Posljednjim priopćenjem armijskog vrha bosanske vojske nitko nije zadovoljan, pogotovo hrvatski narod u Federaciji Bosni i Hercegovini. Takvih smo se priopćenja naslušali unazad 50 godina.

Istražujući sudbinu generala Vlade Šantića, Associated Press je, pozivajući se na obavještajne izvore bosanske Vlade javio da je pronađeno tijelo hrvatskog generala Vlade Šantića. Također je "Slobodna Dalmacija" objavila članak pod naslovom "Šantić je iz Stožera odveden Dudakoviću". U njemu stoji da je "8. ožujka u caffe baru 'Flamengo', nedaleko od Glavnog Stožera bihačkog HVO-a, pucano u leđa časniku HVO-a Bihaća Salku Džaniću. U njega je pucao Danijel Zulić, osobni pratilac pukovnika Hamdije Abdića, zapovjednika 502. brdske brigade 5. korpusa Armije BiH. Pukovnik Hamdija Abdić u pratnji svoje policije ušao je u zgradu Glavnog Stožera HVO-a gdje je provocirao bojovnike iz osiguranja Stožera. Tom prigodom priopćio je Šantiću da ga mora odvesti generalu Dudakoviću. U hotelu 'Sedra' čekao ih je general Dudaković, nazočan je bio i major Armije BiH, Aleksandar Mrenica koji je nakratko razgovarao sa generalom Šantićem". Iz svega je vidljivo da neka imena nisu sukladna imenima službenih priopćenja. Ovo sve može dodatno zakomplikirati istragu u koju se moraju poglavito uključiti i drugi čimbenici a ne samo bosanski sudionici. Nestanak generala Šantića preveć je važan uteg na vagi hrvatsko-bosanskih odnosa. Konačno je vrijeme da se Stožer Armije BiH oglasi jednim ozbiljnim priopćenjem, koje bi moglo odagnati sve sumnje koje padaju na ovaj slučaj. Sporo i dugo se razvlači ovaj tragičan događaj, te logički vlada veliko nezadovoljstvo u Glavnom Stožeru HVO-a, političkim strukturama Hrvata, hrvatskom pučanstvu, osobito onome u Bihaću, a i u mnogim drugim krugovima. Tragedija koja se dogodila generalu HVO-a ne bi smjela biti "zasjenjena" nejasnim i nedorečenim priopćenjima nego bi ju valjalo u potpunosti i činjenično dokazati i na uvid javnosti dati.

N. R.

POJEDINCI I POJAVE

Korištenje starog komunističkog rječnika i okrivljavanje za slučaj Šantić "pojedince i pojave", koji nisu institucionalni pripadnici Armije BiH - mogli bi nas dovesti u situaciju da se sutra ispostavi kako su i granatu na Markale ispalili "neinstitucionalni" pripadnici vojske republike četnika, bez obzira na sve dokaze koji uvjeravaju u suprotno...

Nedavno, kada je u unutar-federalnim odnosima aktualan bio "slučaj Slavinović" upozoreno je na jednu jako značajnu stvar. Kada je na red došlo 'pravdanje' ovog kriminalnog čina - moraliziranjem o pojmovima pravde i pravičnog - veoma brzo je uslijedio, što baš ovdje i nije tako često, argumentiran i jasan odgovor da se zakon mora poštivati!

Još bitnije, naglašeno je, odnosno postavljen je upit - ako se zakon u tom konkretnom slučaju ne bude poštivao - kako ćemo sutra po tom istom zakonu suditi Karadžiću, Koljeviću i ostaloj braćij!

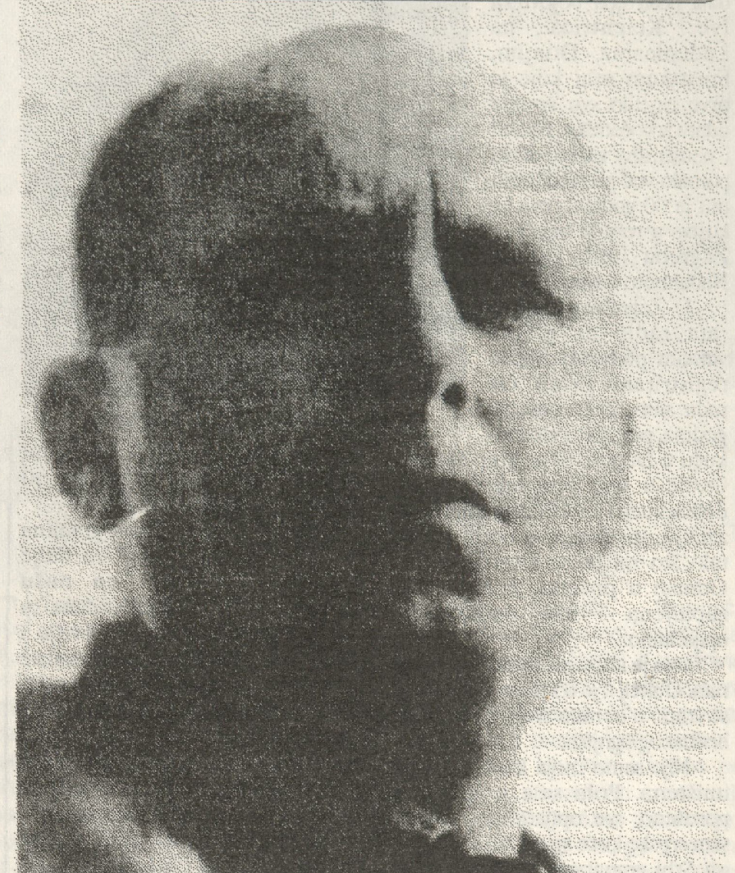
Nažalost, danas smo svjedoci ponavljanja nekih negativnih stvari koje očito teško izlaze iz glava našeg svijeta.

Riječ je o komunističkoj praksi okrivljavanju 'pojedince i pojave', uz neizbježno difamiranje i diskreditiranje ljudi - a sve u cilju skidanja odgovornosti sa osoba koje imaju svoja imena i prezimena.

Slučaj sa otmicom i ubojstvom zapovjednika HVO-a bihačke regije, general-bojnika Vlade Šantića, ilustrativan je u tom pogledu.

Ne odnosi se to u tolikoj mjeri na organe koji se nalaze na području Bihaća, dapače, izvještaji koji dolaze svjedoče o korektnosti u vođenju istrage, već se prije svega radi o nekima koji ovdje u Sarajevu "zamućuju vodu" u cijelom slučaju.

"Stranka demokratske akcije ni njen predsjednik Alija Izetbegović ne snose nikakvu odgovornost u slučaju Šantić, izjavio je primjerice na tiskovnoj konferenciji SDA njezin glasnogovornik dr. Ismet Grbo. Raščlanjujući ovu izjavu lako se može doći do zaključka da je izrečena u sasvim neprimjerenom maniru. Zašto? Naravno, iz razloga što sama činjenica da SDA raspolaže instrumentima vlasti na području gdje se dogodio slučaj koji premašuju granice incidenta - ne ostavlja toj stranci mogućnost da "opere ruke" od svega što se desilo. Jednostavno, vršenje vlasti predstavlja i ogromnu odgovornost, a ne pruža samo privilegije. Ukoliko netko želi provoditi vlast na određenom području onda bi u najmanju ruku trebao ili prihvatiti odgovornost za stvari koje se na tom području

dogode ili obznaniti činjenicu da nije u stanju provoditi vlast.

Ista stvar se odnosi i na vojne vlasti 5. korpusa Armije BiH. Najlošije moguće objašnjenje je ono kako su za slučaj Šantić odgovorni "pojedinci koji nisu institucionalno pripadnici 5. korpusa". I vojne vlasti, također, dužne su, ukoliko su doista vlasti - osigurati mehanizme za njeno provođenje, te odgovarajuće sankcije za prekršitelje. Neki izvještaji, ponavljamo, to potvrđuju, ali sam ton navođenja "pojedince i pojave" para uši, podsjećanjem na ne tako davna komunistička vremena.

Sličan slučaj desio se i u Sarajevu prije nešto više od dvije godine. Tada je na zvjerski način ubijen Hrvat Josip Gogalo. I tada su se čule priče o pojedincima koji su se izmakli nadzoru", koji su se "upustili u niz kriminalnih radnji"

Vojne policije Ismet Bajramović Čelo, kome je priznanje uputio i tadašnji član Predsjedništva iz reda hrvatskog naroda.

Doduše, u Sarajevu je bilo i nekih drugih slučajeva, primjerice pljačkaški pohod na privatnu imovinu i tjeranja na gutanje krunica prilikom akcije 'transformacije' HVO Sarajevo, otuđivanje imovine iz stanova, nelegalnog useljavanja u te iste stanove itd., koji nisu do kraja riješeni i gdje "pojedinci" nisu pronađeni.

No, ne sumnjamo da će u slučaju Šantić, bez obzira kakav mu ishod bio, krivci biti kažnjeni. Ali ne smije se dopustiti da se okrive "pojedinci i pojave", jer ako se to dopusti sada, onda će se sutra možda ispostaviti da je minobacačku granatu na Markale ili u Ferhadiju bacio tek samo jedan "neodgovorni pripadnik srpske vojske". I uzalud će onda biti svi dokazi u planskom i smišljenom uništavanju civila naređenom iz najviših vrhova republike četničke ili Srbije...

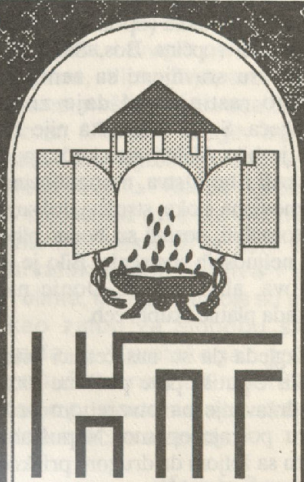
Još jedna stvar zasmetala je u "slučaju Šantić". Radi se o diskvalificiranju generala Šantića kao "osobe sklone alkoholu" i dr. Nismo li, ne tako davno, na taj i sličan način, ocjenjivali "neprijatelje partije i revolucije", ne upuštajući se u suštinu problema? I umjesto da se govori o otmici, njenim inspiratorima i mogućim počiniteljima - daju se sasvim neprimjerene kvalifikacije!

Doduše, portparol SDA dr. Grbo izjavio je, na istoj onoj tiskovnoj konferenciji o kojoj je već bilo riječi, i nešto što može ukazati na prave načine prevladavanja problema - da nije isključeno da je atak na generala Šantića motiviran iz kruga neprijatelja hrvatsko-bošnjačke Federacije, te ističe zalaganje SDA u naporu što skorijeg završetka istrage i podržava zahtjev HDZ da njezina visoka delegacija posjeti bihačko-cazinski kraj!

Kristina BAN

SRETAN
USKRS

hotel tuzla

Na prvoj crti bojišta

NA VIDIKU NAŠE LIJEPE POSAVINE

Kraj ožujka je. Proljeće je. Ne bez razloga, najljepše doba u godini. Okoliš sa svim svojim čarima. Svuda oko nas cvjetovi raznih boja: crvena, bijela, plava, žuta i niz kombinacija. Šarenilo prirode. Mozaik divljenja. I ispred nas je sve niže, ravnije i ljepše. Osmatramo našu lijepu Posavinu sa prvog uzvišenja, obronka Majevice i Trebave, zvanog Begovo brdo. Po vedrom i sunčanom danu, kakav je danas, i golim okom se sve vidi kao na dlanu, pa i dalje, sve do Bosne i Save. Nalazimo se iznad hrvatskog sela Ledenice Donje u kome je živjelo s nama i nešto Muslimana i Srba. Do prvih hrvatskih kuća dijeli nas stotinjak metara, gdje su i četnički položaji. Pomalo sa zebnjom i strahom od četničkih snajperista, pažljivo i detaljno motrimo, kako bi vidjeli što više. U mome društvu je nazočan Kelentrić Ivo Bruiš, kako ga popularno zovu njegovi bojovnici, ali i mi ostali. Moj veliki prijatelj, još iz školskih dana, je zapovjednik postrojbe koja je upravo locirana na ovom položaju, na Požarikama. Moj prijatelj "Buriš" svakodneвно osmatra ove prostore. A ja nisam vidio moju rodnu ravnicu od početka rata, jer sam i duže vrijeme boravio u Hrvatskoj. Na prvi pogled me obuze strah i strepnja što ću vidjeti. Prvi pogled i prvi dojmovi. Radost i tuga. Ljepota i očaj. Sve se pomiješalo, labirint. Naše rodno selo Ledenice više liči na Hirošimu. Pola kuća, takoreći, ne postoji. Bolje reći, to su posmrtni ostaci nekadašnje ljepote. Postojeće kuće su bez krovova, počupanih prozora i vrata, sve zjapi od praznine. Nigdje ograde. Svuda se vidi korov. Čak je i kapela mjesnog groblja srušena. U daljini se vide okrnjene kupole hrvatskih crkava: u Tramošnici Donjoj, Čardaku (općina Modriča) i Kornici (općina Bos. Šamac). I šume su srušene sa zemljom. Nisko rastinje već daje znake proljeća. Samo više ništa nije kao što je bilo. Veleljepne kuće, pune raskoši i bogatstva, mnogobrojna i raznovrsna stoka, strojevi, luksuzni automobili, postali su bogat plijen tih neljudskih stvorenja. Bilo je još ratova, ali Ledenice Donje nisu nikada platile skuplji ceh.

Izgleda da su nas četnici primjetili. Uputiše prve pušćane hitce. Zadržavanje na otvorenom prostoru postaje opasno. Napuštamo katu sa željom da drugom prilikom ona ne bude zadnja postaja.

Herojski otpor bojovnika iz Ledenica

Jedinstvena je prilika da se iz prve ruke bliže i iscrpnije informiramo o herojskom otporu, koji je dala postrojba bojovnika Ive Kelentrića na Ledenicama Donjim, hrvatskom selu koje je prvo osjetilo svu žestinu udara srbočetnika. Hrabri i neustrašivi zapovjednik, pomalo već prosjed, blizu mu je 60 godina, prva iskustva u ratu je osjetio u Zagrebu 1991. godine. Nadahnuto osvemu priča.

- U Zagrebu sam prije rata radio na građevinskim poslovima, imao registriranu firmu. Od tada sam, prije desetak godina, podigao i vikend-kuću u Dugom Selu, kraj Zagreba. Ovdje u selu sam također imao dobru kuću i još 10 drugih objekata, zemlju, strojeve, svu opremu i ostalo što mi je za život potrebno. Odmah u početku je moja kuća zapaljena i sve uništeno ili opljačkano...

Tvoja je imovina uništena u vihoru rata. Obitelj ti je u Hrvatskoj. I opet si se vratio u obranu svog, ne osobnog, hrvatskog ognjišta.

- Nije samo moja kuća i imovina uništena. Pola sela je spaljeno, porušeno, sve opljačkano. Osobno sam srpske kuće spasavao što su ih ti isti Srbi granatama palili. A oni su moju, među prvima, zapalili. Takvi su to ljudi. Baš ti zločinci nas obvezuju, obvezuju nas naši mrtvi, naši grobovi, jer je naše selo dalo dosta žrtava. Ubijeno je i masakrirano šezdeset civila. Živote je izgubilo naših 18 bojovnika, a na desetine ih je ranjeno. Zar to ne obvezuje istrajavanje do

Pogreb hrvatskih bojovnika

Ivo Kelentrić - Buriš (u sredini)

kraja borbe, do slobode. Ljudi mi duboko vjeruju, ne mogu izigrati njihovo povjerenje...

Ledenice Donje su kao granitna stijena napravile "stop" za dalje nadiranje agresora na našu teritoriju. Više od mjesec dana su vođene ogorčene borbe ovdje i nigdje više na teritoriju općine. Crte su 4 puta pomjerane. Pod najezdom daleko jačeg neprijatelja, izdržavši kanonade projektila i bombardiranja, tek krajem 1992. godine povukli ste se iznad sela, na naselje Požarika, gdje ste i danas.

- U prvoj polovini 1992. godine mi smo već imali 150 bojovnika. Svi su već bili naoružani. Do naoružanja smo dolazili na razne načine: osobnim sredstvima, putem donatora i prijatelja iz Hrvatske. Osobni kamion sam dao za prijevoz kako naoružanja tako i hrane i ostale opreme. Obuku smo vršili u obližnjim šumama zvanim

"Lugare". Raspolagali smo uglavnom lakim naoružanjem sa ograničenom količinom streljiva. Za te prilike to je bila najelitnija postrojba. Zbog toga smo i dali takav otpor četničkim hordama. Na

ovim prostorima sa Hrvatima su i Muslimani stvarali HVO formacije. Tako su nam iz Modričkog Luga redovito dolazili u ispmoć, a padom Modriče, veliki broj je preko Hrvatske i Herceg-Bosne vratilo se u naše redove, a neki su i danas s nama. Kasnije su i druge postrojbe povezale se u formacije obrane prema Posavini: iz Gradačca, Srebrenika, Živnica, Tuzle. I četa s Požarika je stalno s nama bila na zadatku, a i sada smo skupa s istim zadatkom, da branimo nadiranje četnika u Gradačac, kao i da čekamo vraćanje na okupirane prostore naše lijepe Posavine...

Ledenička postrojba je napravila povijesni pothvat. Kada su četnici već iskušali sva sredstva da zauzmu Gradačac, a nije im pošlo za rukom, od pravca Modriče su uputili oklopni vlak. Bojovnici Ledenica su ga primijetili i uništili.

- Spazivši vlak, naši bojovnici su osuli paljbu po njemu. A kada je Milan Zetić, neustrašivi bojovnik, osom pogodio tračnice, čelična grdosija je stala. Nastala je borba prsa u prsa, četnici su se dali u bijeg, ali su mnogi poginuli. Tada smo se dobro opskrbili lakim i teškim naoružanjem i ogromnom količinom streljiva. Od tada su krila agresora bila polomljena...

Zvona najavljuju ostanak i povratak

Obrana Gradačca, na uspostavljenim crtama, je granitno čvrsta, stabilna i organizirana. Osvajačke horde su na ovom ratištu pretrpjele velike gubitke. Uzaludna su bila sva nastojanja četnika da se povežu sa svojim brlogom na Ozrenu.

- Vratili smo dobar dio teritorije, koju su četnici ranije zaposjeli: Novaliće, Sibovac, dio Tramošnice Gornje, Turića i Liporašće. Opet je agresor ostavio kosti na tuđoj zemlji. Neće proći puno vremena kada ćemo osloboditi, ne samo Ledenice Donje, već i cijelu Tramošnicu, do koridora. Cijela Posavina mora biti naša. Sve je na našoj strani. Samo čekamo zapovijed da krenemo. Mi se moramo vratiti na svoja ognjišta, milom ili silom.

A do tada, naše zvono, koje se u ovoj godini redovito oglašava, na radost čak i Muslimana, najavljuvat će bolje dane, uz njega ćemo se vraćati našem duhovnom životu. Crkveno zvono unosi među Hrvate novi život i sigurnost. Ono najavljuje ostanak i povratak hrvatskog puka na svoja posavska ognjišta.

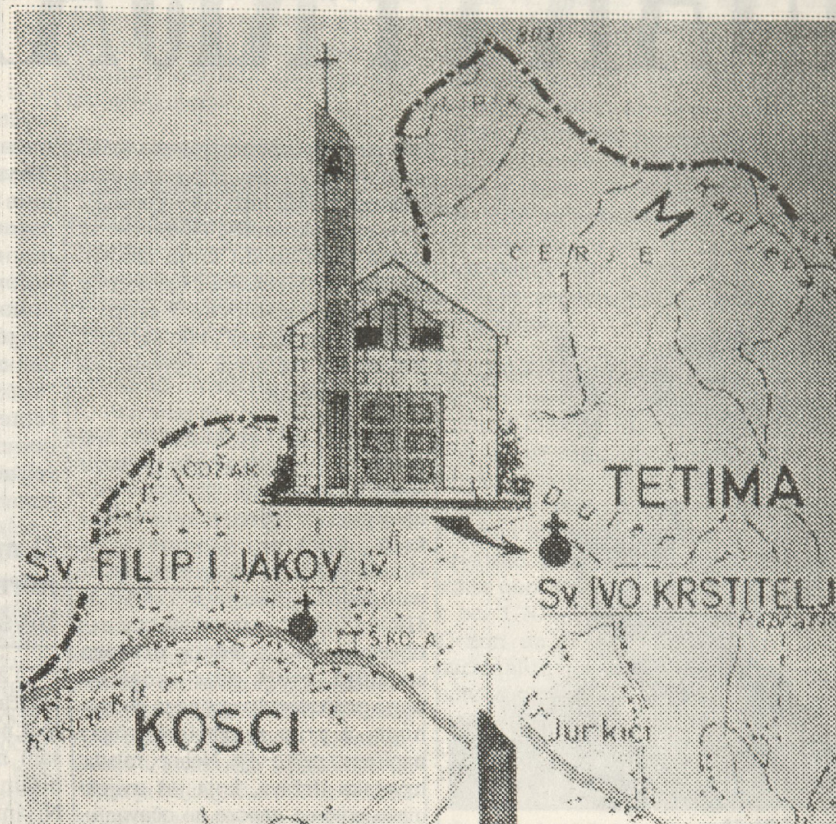
Prof. Ivan Cvitkušić

Hrvatski puk na svom stoljetnom tlu

TETIMA I KOSCI

Bježeći pred osvajačkom najezdom Turaka, Hrvati nerado ostaviše svoja plodna polja i lijepe ravnice i naseliše nepregledna i nepristupačna brda, u kojima je život težak i nedostojan čovjeka. No, što dalje od očiju i ušiju turskih begova, to bolje, jer Turčinu se nije moglo vjerovati. Naš čovjek osuđen i naviknut da trpi, uvijek je morao krenuti ispočetka. U brdu napravio kolibu, doveo sebi ženu, koja mu izrodi dječicu i sav sretan što je živ, davao je begu begovo, agi agino, paši pašino, i od svoga mukotrpnoga rada imao najmanje koristi, misleći datako mora biti i da Bog tako zapovijeda. Živio je tako seljak na Tetimi, uvijek u siromaštvu i bijedi pod tuđom čizmom i tuđim vladarom.

Tetima je selo koje se nalazi na 12 km od Tuzle. Prostore se između Kosaca i G. Tuzle. Zagrljeno planinom Majevicom, njezinim dominantnim kotama, Gredom, Trešujcima i Kadijinom česmom sa jedne strane, a lijepim Kosačkim potokom i Grabovicom sa druge strane, udišući čisti zrak što struji sa prelijepih pitomih brežuljaka Svojtine. Zajedno sa Koscima čini jednu kompaktnu cjelinu hrvatskog etničkog prostora, koji je voljom moćnika omet iz naručja majčinskog, i odvojen od jezgra hrvatskog puka sa prostora sela Dokanj, Breške, Obodnica. Danas Tetima pripada MZ Gornje Soli i sa svojim ogromnim bogatstvom, koje je joj majka priroda podarila trn je u oku svakom agresoru, pa tako i ovom zadnjem. Tko li odvoji Tetimu od ostalih hrvatskih sela i podijeli ono što se podijeliti ne može? Cilj mu je bio samo jedan. Razbiti hrvatski korpus na više manjih nepovezanih cjelina, kako bi si olakšao buduće priljeve i mutne rabote. Sagledavši ukupnu situaciju, to mu je u najmanju ruku i uspelo. Na području Tetime i Kosaca nalazi se oko 170 kuća. To su lijepe i moderne obiteljske kuće, i mnoge od njih su sagrađene netako davno, odnosno sa izgradnjom lijepe asfaltne ceste 1986. g. Sve do 1981. g.

Tetima ili Brda, kako su je naši stari često nazivali spadala je u niz najnerazvijenijih sela. Siromaštvo i težak život su se osjećali na svakom koraku. Sam naziv Brda proizašao je iz reljefa koji je ovdje, doista brdskoplaninski. Prosjecanjem makadamske ceste Dokanj-Kosci i dalje ka Tetimi, život je počeo teći malo normalnijim tijekom, no to nije bilo ni izbliza dovoljno, da bi se moglo reći da su ovi čestiti ljudi živjeli u nekoj raskoši i blagostanju.

Obiteljska tradicija

Zbog loše komunikacijske povezanosti i nerazvijene infrastrukture, život seljaka na Tetimi dugo se vrtio u nekom začaranom krugu. Domaćini su radili na njivi i tako osiguravali kruh naš svagdanji. Skoro svaki domaćin posjedovao je volujušku zapregu, uz čiju pomoć je obrađivao škrtu studenu majevičku zemlju. U toru se nalazilo i par ovaca, od čije su vune vrijedne ruke naših baka plele toplu odjeću koja je ovdje veći dio godine, doista i neophodna.

Malobrojne porodice Tetime i Kosaca: Andrići, Banovići,

Jurkići, Ivanići, Stjepići, Matanovići, Divkovići, Nikići, Ostojići, Mitrovići, Tadići, Kovačevići ovdje žive kao jedna velika složna obitelj. Početkom 70-ih godina omladina s ovoga kraja, odlazi u potragu za kruhom i kreće put dalekih zapadnih zemalja Austrije, Njemačke, Slovenije i tamo provodi duge i tužne godine, daleko od svoje Tetime i rodnog kraja. Nostalgija za rodnim grudom, večernjim sijelima i lijepim djevojkama veća je od sjaja i raskoši bogatog Zapada. Svake godine, osobito za velike blagdane Tetima ponovno oživi. Vrate se naši gastarbajteri, na samo njima svojstven način, proslave ponovni dolazak među svoje. Zavrira se, zaigra kolo momačko...

Bijelo zlato - budućnost sela

Sve to uz blagoslov sv. Ive, sveca zaštitnika ovoga sela, čije ime nosi kapelica ovdje na Tetimi, gdje se naši vjernici okupljaju i mole dragom Bogu da ih sačuva od gladi, kuge i ognja paklenoga. Ove prostore krasi i prirodno lijepe šume i brda, lijepi vječnjaci. Osobito bogatstvo

ovoga kraja je veliko nalazište bijelog zlata, odnosno čiste prirodne soli, koje je mještanima Tetime i Kosaca donijelo ogromne koristi. Izgradnjom rezervoara za potrebe rudnika soli, čija je izgradnja počela 1986. g. Tetima doživljava veliki preobražaj i naglo mijenja svoj izgled. Od siromašnog i nerazvijenog sela bez infrastrukture, mjesta do kojega je bilo teško doći, Tetima postaje jedno od onih sela pred kojima je bila blistava budućnost. Moderna asfaltna cesta skratila je rastojanje od Doknja i dalje preko Tuzle sa suvremenim svijetom. Ali, s tim dodoše i nevolje. Mnoga domaćinstva su morala mijenjati svoja ognjišta zbog bušotina i cjevovoda, pa i odlaziti iz ovog sela.

Ratna zbilja

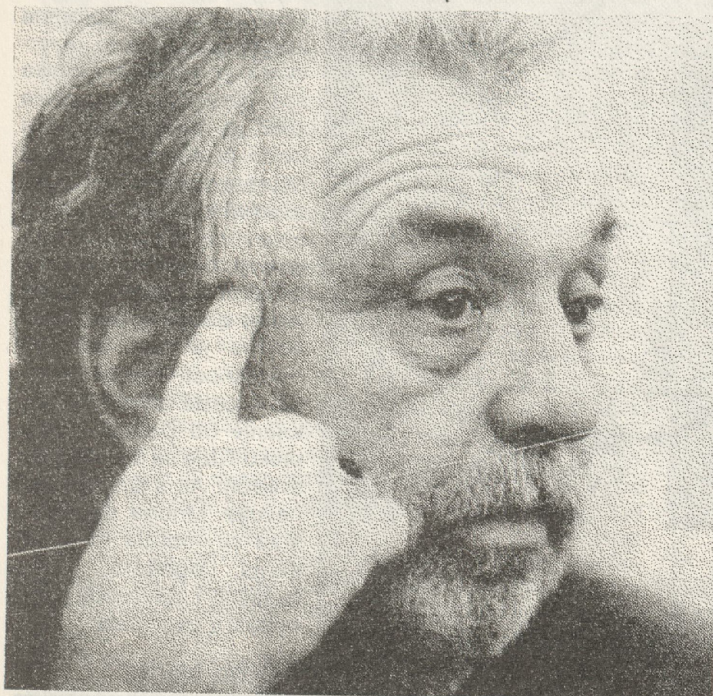
No, rat koji je stigao u ove krajeve sve to naglo prekida. Braneći rodnu grudu i svoje vjekovno ognjište, najbolji hrvatski sinovi Tetime i Kosaca, krvlju natopiše prag rodnoga doma.

Tu, na svetoj grudi, na braniku i vratima katoličanstva, dušmanske zvijeri uhiće četvoricu junaka koji na svojoj koži osjetiše svu golgotu i pakao srpskih kazamata. Batkovići, Lopare, Ugljevik trojici od njih dugo će ostati u sjećanju. Četvrtog od njih zaklali su samo zbog toga što je bio Hrvat. Ni za kosti mu se ne zna. Upravo zbog Marijana, i drugih palih branitelja, Ive, Ilije, Stjepana, Mije, Frane, naših amputiraca Slavke, Joze, Marka i drugih invalida rata sa ovoga kraja, sačuvalimo našu Tetimu i Kosce i groblje u Veresikama gdje oni vječno odmaraju. Neka im je laka sveta hrvatska zemlja. Njiva i naša Tetima, kao i životi koje su uložili kao zalag za slobodu svoga roda i hrvatskoga grunta, zadužuju nas da nastavimo tamo gdje su oni stali i ustrajemo do konačne slobode.

Marinko Banović

Uz dodjelu hrvatskoga odličja njemačkom novinaru Carlu Gustafu Ströhm

NOVINAR I PRIJATELJ

Carl Gustaf Ströhm

Nedavno, prošloga mjeseca, predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman je u Zagrebu uručio orden "DANICE HRVATSKE" Carlu Gustafu Ströhm, poznatom njemačkom novinaru, publicistu i stručnjaku za istočnu i jugoistočnu Europu, komentatoru "Die Welta", kolumnistu "Večernjeg lista", te političkom komentatoru HRT-a. Ovim visokim znamenjem, odlikovan je ne samo za dugogodišnji vrlo uspješan novinarski rad, nego i kao veliki prijatelj Hrvatske i hrvatskoga naroda, za čije se priznavanje u svijetu zalagao od samoga početka borbe za uspostavu njihovog suvereniteta, neovisnosti i izgradnje novoga demokratskoga sustava. Predajući mu ovo odličje predsjednik Tuđman je naglasio "kako su Hrvati u izobilju Hrvatske iz jugokomunističkoga i srpskoga pakla i u uspostavi samostalne i demokratske Hrvatske imali malo prijatelja, a da je jedan od njih bio upravo Carl Gustaf Ströhm". Podsjetio je, također, da je C. G. Ströhm od samoga početka pronosio svijetom istinu o Hrvatskoj, tumačeći kako je hrvatski narod jedan od najstarijih europskih naroda i kako ima puno

pravo na svoju slobodu, državu i demokraciju. "Zbog toga mi je veliko zadovoljstvo uručiti Vam ovaj orden. Zaslužili ste ga i budite nam još dugo prijatelj". Zahvaljujući se na odličju, Carl Gustaf Ströhm kazao je kako mu je osobita čast primiti ga iz ruku predsjednika Tuđmana.

Vizionar budućnosti

Podsjetio je, da je još kao mlad novinar 60-tih godina pratio predsjednikov rad i susreo se sa njegovom knjigom "Velike ideje i mali narodi". Nadalje, kazao je, "kako zastupa stajalište o potrebi izučavanja nacionalnoga pitanja koje je ključni problem u bivšoj Jugoslaviji". I s tim u svezi dodao, "kako je u jednoj knjizi napisao da će hrvatsko pitanje nakon odlaska Tita ponovno biti na redu". Osvrnuo se, također, na povijesna zbivanja u Karadorđevu 1972-e. Već tada je, kako kaže, u emisiji radia "Deutsche Welle" na hrvatskom i srpskom jeziku "shvaćeno kako se na prostorima sada već bivše Jugoslavije zbivaju dramatične promjene." Naglasio je, kada danas sluša emisije ovoga radia ponosan je, jer se ne mora

ničega stidjeti. Izrazio je svoje veliko zadovoljstvo što Hrvatska ima državnika, koji tako dobro poznaje povijesne okolnosti. "Nadam se da ćemo zajedno do kraja izboriti slobodu za Hrvatsku i sve narode istočne i jugoistočne Europe i sretan život za sve", bile su riječi kojima se na kraju zahvalio za veliko priznanje.

Iako je Carl Gustaf Ströhm kao novinar i publicist doista poznat i spada u red onih čiji opus smo i sami imali prigodu toliko puta, a zasebice kroz njegove kolumne na stranicama "Večernjeg lista" upoznati, dodjela odlikovanja "DANICE HRVATSKE" je trenutak koji nas obvezuje da i s jednog drugoga stajališta, ovoga puta onoga ne samo profesionalnoga, nego moralnoga, a prije svega ljudskoga, napišemo nešto više. Naime, mlada hrvatska država, koja još uvijek ulaže goleme napore na očuvanju svojega teško stečenoga i međunarodno priznatoga suvereniteta, doista je imala malo prijatelja u svijetu, ako naravno izuzmemo one "prijatelje" čiji su se strateški interesi podudarali sa nastalim promjenama na njezinim prostorima ovih nekoliko zadnjih godina. Biti prijatelj jednoj maloj državi koja je nicala na razvalinama jednoga sustava koji je posebice na Zapadu uživao veliki ugled, bilo je ne samo neshvatljivo nego, rekao bih, i samoubojstveno. Što je to opredjeljivalo za pomoć u borbi hrvatskomu narodu jednoga svjetskoga prvaka u šahu Garija Kasparova, dvostrukoga nobelovca Linusa Carla Paulinga, filozofa svjetskoga formata Alaina Finkelkrauta, politologa i filozofa štrajkača gladu za Hrvatsku Friedhelma Leonarda Lennartza, znamenitog pijanista Alda Ciccolinia i druge (kojima se ispričavam što ih nisam spomenuo). I naravno, Carla Gustafa Ströhma. Zasiurno, jedno u duši i savjesti usadeno osjećanje za pravdu bez kojega si svoj profesionalizam nisu mogli zamisliti. Carlu Gustafu Ströhm čestitam na visokom hrvatskom odlikovanju i kao pripadnici naroda kojemu je pomagao i pomaže, ali i kao čovjeku koji na promicanju interesa toga

naroda čini isto što i mi u "Hrvatskom Glasniku." Ne pada nam na pamet da se s njim uspoređujemo kada je u pitanju novinarstvo. Niti novinarsko vizionarstvo. I upravo radi toga donosimo nekoliko ulomaka iz njegovoga razgovora sa gospodinom Davorom Ivankovićem za "Večernji list" 25.11.1992. godine. Na temelju njih moći ćemo, bar donekle shvatiti o kakovom se velikanu novinarske riječi i provjerenom nam prijatelju, radi:

O mogućnostima mirnog razlaza sa bivšom Jugoslavijom

"Tada sam više instinktivno osjećao da to bez prolijevanja krvi ipak neće moći proći, no naglašavao sam mogućnost mirnoga razlaza, nisam htio obeshrabriti Hrvate. Nisam želio davati pesimističnu prognozu bojeći se da se ona i ne ostvari. Razgovarao sam tada i s visokim diplomatskim predstavnikom u Beogradu i izrazio mu svoju skepsu držeći da će doći do krvavoga raspleta, no on mi je rekao kako ja dramatižiram, da neće ti ljudi u Beogradu ići u rat, jer previše vole svoj način života, svoje automobile, kupovinu u Trstu i Solunu i sl. Cijeli je Zapad podcjenjivao golemu iracionalnu snagu koja se pojavila u Srbiji, a i danas je tamo prisutna. Srbi, njihov intelektualni i politički vrh, još se nisu oslobodili kompleksa velike države. Osnovna je zabluda srpske politike da vjeruje, na kraju 20. stoljeća, kako nešto može ostvariti teritorijalnim osvajanjima. Kada bi Srbi i ostvarili sve što žele, zapravo ne bi ostvarili ništa. Zašto? Teritorij danas ne znači puno, postoje male države s golemom moći (Švicarska, Luksemburg, Lihtenštajn), a postoje i goleme zemlje koje su ekonomski upropaštene (Rusija). Nadalje, Srbija pri osvajanju temeljito uništava taj teritorij, protjeruje i uništava većinu stanovništva... Tko će sve to obnoviti, tko platiti za obnovu? Riječ je o stotinama milijardi maraka. To Srbiji nitko neće dati, neće za nju biti "Maršalova plana", ona je u slijepoj ulici, na duži rok

ona će izgubiti. No, uz golemu iracionalnu snagu kod Srba postoji i velika želja za dobitkom: mnogi ovim ratom dolaze do bogatstva. Pljačkom, naravno."

O opciji povratka neke nove Jugoslavije, američki, britanski, francuski stavovi

To bi se moglo dogoditi kada bi u Hrvatskoj i Sloveniji ojačale snage koje bi željele povratka na neko zajedništvo. Nitko neće braniti hrvatsku i slovensku neovisnost ako to ne budu činili sami Hrvati i Slovenci. Razbijanje srpskoga kompleksa i čimbenika za Ameriku, Britaniju i Francusku je veliko razočaranje. Ipak su očekivali da će Srbija moći održati Jugoslaviju na civiliziran način. To razočaranje međutim ne znači da su oni izgubili iz vida sve mogućnosti za obnovu Jugoslavije. I dalje se tvrdi da je njima jednostavnije imati na ovome prostoru nekakvu državnu zajednicu, nego više malih. Dapače, u tim se zemljama, posebno u Engleskoj, čuje da je učinjena velika pogreška kada se popustilo njemačkom pritisku i priznalo Hrvatsku i Sloveniju! Sada se opet čuju tvrdnje da je baš to priznavanje prouzročilo rat, a zaboravlja se da je rat započeo i prije priznavanja i da je baš kašnjenje u priznavanju omogućilo razbuktavanje rata! Da je Zapad bio dosljedan u bosanskoj krizi, ovakvih užasa ne bi bilo.

O umjerenosti i oprezu hrvatske politike

Ovisi o njihovoj političkoj zrelosti. Hrvati su mnogo kritizirani i napadani u zapadnoj javnosti. Hrvati su se u ovim teškim zbivanjima, u cjelini gedajući, ponašali vrlo umjereni i oprezni, razborito. Mnogi su ljudi strahovali, primjerice, koliko će glasova dobiti ultradesne snage na izborima u Hrvatskoj. Da su dobili, recimo, 12 posto, držim da bi to za ugled Hrvatske u svijetu bilo katastrofalno. Naravno, može se reći da i u Francuskoj ultradesničari imaju 12 posto glasova, no - kao što je to jednom Kennedy rekao: "Život nije pravedan" - to Hrvatskoj ne bi bilo tolerirano kao Francuskoj, a iz istih nepravdenih razloga to ne bi bilo tolerirano ni Njemačkoj. Odmah bi cijeli svijet galamio o povratku ponašanje Hrvata, izbor srednje demokratske linije, sve to učvršćuje položaj Hrvatske u svijetu. Zato što je to pitanje odnosa snaga. Naravno, na riječima svatko može biti

veliki heroj. Ja međutim držim upravo herojskim to da vaš predsjednik zna da svako produžavanje nasilja ima za posljedicu ubijanje tisuća hrvatskih mladića. To je golema odgovornost. Razboritost je znak velike političke mudrosti, jer nije jednostavno poslati tisuće mladića ponovno u smrt. Naravno, postoje situacije kad nemate drugog izlaza. Meni su sumnjivi oni koji rješenje vide isključivo u ratu.

O stvaranju nove - stare geopolitičke slike Europe

Na neki način to je doista tako, ali valja reći da tada Nijemci toga nisu bili toliko svjesni, svih posljedica. Sada se može govoriti da je to bio odlučujući trenutak, prekretnica... To međutim ima i svoje povijesne i ekonomske razloge: Njemačkoj su najzanimljiviji ekonomski uvjeti u Mađarskoj, Sloveniji, Hrvatskoj, a bude li normalizacije, i u BiH, a zacijelo su zanimljive i Bugarska, Albanija. Sve su te zemlje i u povijesti bile usko povezane s njemačkom i austrijskom politikom. Recimo, govoreno je da je Albanija tvorevina njemačke i austrijske politike. Tada su, zbog strateške vrijednosti Albanije, Rusija i Francuska isposlovale da Albanija ne uključi sve svoje etničke teritorije i svjesno prepustile dio albanske države Srbiji. Tu je i izvorište današnjeg kosovskog problema.

O Genscheru

Genscher je bio veliki prijatelj Jugoslavije i veliki pobornik njezina opstanka. Sve do lipnja 1991. kada je on otputovao u Beograd držeći

da će ga i Srbi uvažavati i slušati njegove savjete, kao što su to činili u ostalim zemljama gdje je Genscher dolazio. Bio je uvjeren da će izići iz aviona, reći Srbima da ne čine takve gluposti i da će ga oni poslušati, jer će im zaprijetiti da više neće dobiti njemačku novčanu pomoć i sl. Ispalo je tako da njegov dolazak Srbima nije značio ništa, dapače, čak su od njega srpski carinici zatražili i putovnicu! Potom, na odlasku nisu dopustili da njegov avion sleti na zagrebački aerodrom (počeo je rat u Sloveniji), nego je morao pobjeći u Celovec. Sve je to za Genschera bilo jako ponižavajuće, od tada je za njega Jugoslavija bila mrtva. A tada počinje srpska antinjemačka propaganda.

O BiH

Na Zapadu nije svima sasvim jasno da se ne može izjednačavati žrtvu i agresora, te se Hrvatska s vremena na vrijeme predstavlja kao nekakav mini agresor. Hrvati u BiH provode autohtonu politiku, i ne može se Tuđmanu predbacivati sve što oni čine. Govoriti da je i Hrvatska - manje, ali ipak kriva za krizu u BiH, znači pravdati vlastitu političku nemoć i prikrivati vlastitu negativnu političku ulogu.

O UNPROFOR-u

Što se UNPROFOR-a tiče, valja reći da on neće ispuniti sve što Hrvati očekuju od njega. On ne može, a i neće, zbog svog mentaliteta i mandata, zauzimati se za hrvatske interese. Održavat će status quo. Stoga se valja upitati bi li bez UNPROFOR-a bilo bolje? Držim da je on donio internacionalizaciju hrvatsko-srpskih odnosa, time se ni hrvatsko pitanje više ne može marginalizirati. Gledate li trezveno na prisutnost UNPROFOR-a, to nije tako loše, oni neće riješiti hrvatsko pitanje, ali bi bez njih Hrvatskoj bilo teže. Vanjski čimbenici drže da jedna strana ne smije biti totalno poražena, a druga totalni pobjednik. Rješenje se traži u kompromisu. Hrvatska se ne može postaviti protiv cijelog svijeta, kao Srbija, koja na duži rok ne može uspeti.

UNPROFOR će ostati, naravno pod jakim pritiskom hrvatske vlasti,

Što se više gubi kontrola nad područjima koja su u rukama hrvatskih i muslimanskih snaga, to se više dovode u pitanje helsinki akti i postavlja se pitanje tko je spreman osnovni europski sustav braniti. To se još dugo vremena neće moći tolerirati. Sigurno je da će doći do nekih promjena i u stavu SAD, premda ne očekujem da su one voljne cjelovito riješiti balkanski problem.

O mogućoj vojnoj intervenciji

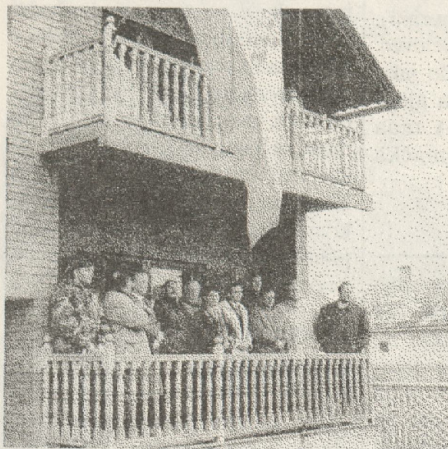
Svjedoci smo događanja oko nas nakon 28 mjeseci od objave ovoga razgovora. Ako se prisjetimo što se sve za to vrijeme dogodilo, o svrsishodnosti dodjele odlikovanja C. G. Ströhm uistinu ne treba dvojiti.

Pripremio: J. Velle

Prvi u obrani Tuzle

SOKOLOVI - PONOS HRVATSKOGA PUKA

Ugledni gosti

"Živinički sokolovi", nekada pripadnici 115. brigade HVO "Zrinski", sada okupljeni kao Prva satnija 2-ge bojne "GROMOVI", obilježili su 15. ožujka u Boču, općina Ravne-Brčko, treću obljetnicu svoga borbenoga puta. Tom prigodom, Postrojbi se, uz nazočnost mnogih i uglednih gostiju, obratio gosp. Ivo Andrić-Lužanski, prvi zapovjednik "Sokolova", danas predsjednik Županijskoga odbora HDZ Soli:

"Časnici, dočasnici, gospodo vojnici, Ovo je sretan dan za

hrvatski puk i za sve ljude dobre volje. Još ću biti sretniji kada sljedeće godine mogu nemo stožati u ovakvom stroju bez uniformi, u slobodi i u miru. Osobita mi je čast i zadovoljstvo pozdraviti vas u ime Inicijativnog odbora za obilježavanje treće obljetnice formiranja postrojbe Hrvatskog vijeća obrane "Živinički sokolovi". Na današnji dan, točno prije tri godine, nas stotinjak istinskih domoljuba bi postrojeno i spremno položiti svoj život na oltar domovine. S puškom u ruci i vjerom u Boga nosili smo križ svoga naroda, križ žrtve i vjere u pobjedu, vjere u izgradnju boljeg sutra narodima koji Bosnu i Hercegovinu smatraju svojom domovinom. Od nas stotinjak, već u svibnju smo narasli u bojnu sa preko 400 dragovoljaca. Prve akcije, prvo ranjavanje Lučić Miće, likvidacija sedam četnika,

akcija zarobljavanja i čuvanja Radovanovića, časnika bivše JNA, sve je to djelo "Sokolova", a ne onih koji sebi, pišući danas nakaradnu povijest, pripisuju sve naše uspjehe. Nikada i nitko ne smije zaboraviti i pripisati sebi ono što smo mi, i kao narod i kao vojska učinili. Već sa prvim akcijama "Sokolovi" ulaze u legendu, ulaze u povijest prostora Hrvatske zajednice Soli. Godina 1992., pet poginulih, Gradačac, gradačačko bojište, stup obrane čine "Sokolovi". Vida I., Vida II., Požarike, i ostala mjesta nezamisliva su bez "Sokolova". Smoluća, a da ne pominjem akcije na području općine Živinice. Zatim dolazi brčanska bojišnica: Ulice, Jagodnjak, Boće, Bočarište, i da ne nabrajam više, gdje elitna postrojba poput "Sokolova" daje svoj maksimum. Petnaest dana Posavine, tri dana odmora i tako redom. Sve zapovijedi se izvršavaju bez pogovora i u savršenom redu. Te godine postajemo okosnica 115. brigade HVO "ZRINSKI". Sljedeće, 1993. godine nastavljamo svoj slavno

započeti put, redaju se vojnički zadatci, a samim time i uspjesi. "Sokolovi", bez obzira na gubitke, ne napuštaju niti jednu crtu bojišnice, štoviše sustavno idu naprijed ka slobodi. Časno smo nosili ime 115. HVO brigade "ZRINSKI", barjak svoga naroda, do nesretne i nespretno odluke Predsjedništva R BiH, o prevođenju i preimenovanju postrojbi HVO-a u Armiju R BiH, što je za nas bilo neprihvatljivo i neshvatljivo, i uvijek smo imali jedan cilj i jednu zadaću - oduprijeti se onome tko napada nas i naše prostore, oduprijeti se onima koji imaju sulude ambicije da bi mogli živjeti u našim domovima. Naša borba i naše geslo je bilo - biti svoji na svome, i to svi moraju znati. "Sokolovi" su borci za svoj dom i za dom svakog časnog čovjeka. Pored svih potpitanja, želja za izazivanjem unutar hrvatskog i sukoba sa bošnjačko-muslimanskim narodom, "Sokolovi" su ustrajali na svom časnom putu. Prekinuli smo svoj slavni ratni put u 115. HVO brigadi "ZRINSKI", brigadi kojom se ponosio hrvatski puk u Soli, ne našom voljom, i nastavili u 108. HVO brigadi Brčko. "Sokolovi" znaju što su i tko su, znaju kome pripadaju. Vitezovi koji nose križ u ime Hrvata nikada ne smiju biti zaboravljeni. "Sokolovi" - ponos su hrvatskoga puka. Sretna Vam treća obljetnica i neka Vas Bog čuva na časnom putu do pobjede i slobode.

Živinički Sokolovi

Ugledni gosti u posjeti Tuzli

BLAGOSLOV NOVOG OLTARA U ŽUPI ŠIKARA

U nedjelju 26. ožujka ove godine, Crkvu svetoga Franje u Šikari posjetio je provincijal Bosne Srebre, fra Petar Anđelović. On je predvodio misno slavlje uz koncert: fra Ljube Lucića profesora i urednika "Svjetla riječi", gvardijana Franjevačkog samostana u Tuzli, fra Petra Matanovića, fra Ivica Vidaka tajnika i župnika župe Šikara i domaćina ovog slavlja fra Martina Antunovića.

Pod ovom misom otac provincijal je blagoslovio tek postavljeni oltar, propovjedaonicu i sveto hranište, što je i bio jedan od glavnih ciljeva njegove posjete ovoj župi.

U propovijedi upućenoj vjernicima provincijal je najprije rekao nekoliko riječi o svom posjetu župama Bosne - Srebre: "... Vidjeli smo mnogo srušenih, popaljenih i opustošenih sela. Što Mnogi od njih su izgubili svoje obitelji. Prvo što smo im rekli jeste - naš hrvatski narod je najstariji na ovim prostorima, ovo je naša zemlja, imamo pravo da ovdje i ostanemo. Izdržali smo tolike patnje, izdržat ćemo i ovo zlo s vjerom i pouzdanjem u Boga.

Druga istina koju smo im rekli jest da smo mi Hrvati naučili živjeti raznoliko. Naučili smo poštivati i Srbe i Muslimane, njihove običaje i njihovu vjeru.

Živimo u državi u kojoj je svima teško. Čini se da je nama Hrvatima najteže. To je bio razlog što smo se ja i uzoriti kardinal zaputili u obilazak naših župa. Vidali smo redovito iscrpljene, tužne ljude s pitanjem smijemo li, možemo li ostati na svome mjes-

tu, na svojoj grudi. Vidjeli smo mnoge crkve, poneke čitave, a mnoge srušene, spaljene i devastirane.

Lijepo je želiti živjeti na ovoj zemlji, u svom selu, živjeti i biti sretan. Svi se moramo boriti da ostvarimo taj cilj, ali ne smijemo zaboraviti svoju vjeru. Kada je Isus došao na svijet želio je ljude učiniti sretnim i rekao je "tražite najprije Božje kraljevstvo i pravdu njegovu, a sve drugo samo će se nadodati".

U vremenu smo korizme. Ja bih rekao da je Korizma vrijeme pripreve za naš Veliki petak. Zato kad obavljamo pobožnost Križnog puta vježbajmo se hrabro i odlučno nositi svoj križ da bismo poput Isusa Krista konačno pobijedivši smrt zajedno ušli u nebesku slavu..."

Na kraju misnog slavlja gvardijan fra Petar Matanović se zahvalio provincijalu za njegovu posjetu riječima: "...Potrebna nam je pomoć. Kad ste vi uz nas lakše nam je, imamo jednu čvrstu i jaku potporu, a mi ćemo za uzvrat vas podupirati svojim molitvama. Znaajte, ovo je jedan divan narod. Pogledajte ovu našu djecu koja tako lijepo pjevaju. Ona pokazuju što za njih znači Crkva, vjera, svećenici.

Sretan vam put! Svjedočite o nama, a mi ćemo o vama".

A mi smo mu zahvalni zbog njegove posjete koja nas je ohrabrila i osnažila. Zaželjeli smo mu sretan mu put i neka ga Bog i njegova zaštita prati na njegovom teškoj i odgovornoj misiji.

Ana Mazić

SOLI
HRVATSKI RADIO SOLI 92.7 MHz

SLUŠAJTE GLAS SVOJEGA SRCA I RAZUMA

EKSPERIMENTALNO REEMITIRAMO PRVI PROGRAM HRVATSKOGA RADIJA

OD 18-01 SAT

BLAGOSLOVLJENI USKRSNI
BLAČDANI

TUZLA
Salineatrans

TRANSPORTNO USLUŽNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE, EXPORT-IMPORT sa p.o.
75000 Tuzla, Parizanska 2 (Soni trg) tel.239-438 (dir) 239-350,
ŽR 12200-601-22662 D.R. 12200-601-8621 SDK Tuzla

HSS TUZLA
Županijski odbor
Sretan Uskrs

DRUŠTVENO PREDUZEĆE
ZA STAMPARSKE, GRAFIČKE I DAKTILOGRAFSKE USLUGE
GRAFOCOOP
77000 TUZLA, RUDARSKA 72

GOSTOLJUBIVOST
RADINOST
AŽURNOST
FLEKSIBILNOST
OSMIŠLJENOST
CIELOKUPNOST
ORIGINALNOST
OPERATIVNOST
PROFESIONALNOST

Snim vjernicima, katoličke vjeroispovijesti

Sretan Uskrs
želimo da naredne blagdane dočekamo u miru i blagostanju.

Nadbiskup vrhbosanski kardinal msgr. Vinko Puljić i provincijal Bosne Srebrene fra Petar Anđelović posjetili tuzlanski kraj

SVUGDJE STE STRANCI, SAMO JE OVDJE VAŠ DOM!

Kardinal msgr. Vinko Puljić

U okviru svog redovitog pastoralnog pohoda po slobodnim dijelovima Vrhbosanske nadbiskupije od 24.-26. ožujka 1995.g. naše krajeve pohodili su uzoriti kardinal gosp. Vinko Puljić (prvi put u svojstvu kardinala), pomoćni biskup, preuzvišeni gosp. dr. Pero Sudar, gosp. fra Petar Anđelović, provincijal Bosne Srebrene i gosp. dr. fra Ljubo Lucić, profesor i glavni urednik "Svjetla riječi".

Ovaj programirani pohod, koji je zapravo bio susret sa svećenstvom brčanskeituzlanske dekanije, započeo je 24. III. u 9 sati svečanom misom u župi Morančani. Na euharistijskom bilo je nazočno, za ove krajeve pomalo neočekivano, čitavo mnoštvo vjernika. Ugodno iznenađeni i potaknuti brojnošću puka, nadbiskup i provincijal su vrlo nadahnutim govorima i molitvom, posebice naglasili potrebu za opstankom na ovim prostorima. Ostati na

svome i samo tako opstati kao svoj, prepoznatljiv i dostojanstven - to je redovita poruka koja se čuje na ovakvim susretima.

"Svugdje ste stranci, samo je ovdje vaš dom", to je bit svake kardinalove propovijedi kad nam se obraća gledajući nas izravno i čitajući s naših lica nijemo pitanje - što nam je činiti?

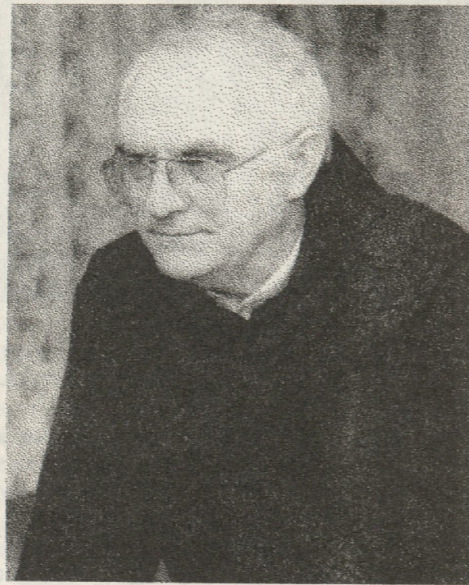
Nakon sv. mise, visoki gosti

nastavili su radni susret sa svećenicima koji je trajao sve do 16 sati. Razgovor je tekao na dvije teme: dr. Lucić je govorio o našoj prošlosti, a dr. Sudar o sadašnjoj situaciji i položaju vrhbosanske crkvene zajednice u ovom ratu.

Izneseni su naši planovi za budućnost, kao i ufanje da će ta budućnost biti kreirana našom voljom i snagom naše ga duha.

U predvečerje istoga dana napravljen je posjet ranjenicima u tuzlanskoj bolnici. Solidarnost u njihovoj patnji i potpora u ustrajanju iskazana je toplim riječima i darovima.

U subotu, 25. III. naši crkveni poglavari posjetili su župe u Posavini. Slavili su Euharistiju sa braniteljima i pukom okupljenim u Boču. Razgledali su razrušeni franjevački samostan i crkvu u Dubravama, a potom, u 17 sati u župi Špionica, ponovno sveta misa uz nazočnost mnoštvo vjernika.

Provincijal Bosne Srebrene fra Petar Anđelović

U nedjelju, 26. III. bio je dan odlaska. Nadbiskup je slavio jutarnju sv. misu u župi Par Selo, a provincijal u Šikari. Tom prigodom u župi Šikara blagoslovljen je novopostavljeni oltar. Već u podnevnim satima naši najveći crkveni dostojanstvenici otputovali su na svoj dugi, opasni i naporni put na kojemu ih željno čekaju Hrvati katolici diljem naših slobodnih krajeva.

M.P.

ZAHVALNICA

Povodom smrti dragog nam oca, muža i djeda

Milić (Zvonimira) Borisa

a u nemogućnosti da se pojedinačno zahvalimo svima, činimo to ovim putem.

Iskreno, velika hvala svim dragim rođacima, prijateljima i susjedima na iskazanoj sućuti i ispraćaju dragog nam pokojnika.

Posebnu zahvalnost dugujemo:

- Zapovjedništvu Četvrtre špioničke bojne, 108. pješačke HVO brigade

- Djelatnicima poduzeća DD Liprom Tuzla

- Ljekarima Đerek dr. Jozi i Tunjić dr. Srećko

koji nam u teškim trenucima olakšaše bol i tugu

Zahvalna djeca Blanka i Bojan sa majkom Elizabetom-Cicom

Predah nakon napornog rada

ŽENA - PRVI SVJEDOK ISUSOVA USKRSNUĆA

"Odneseše moga Gospodina
i ne znam gdje ga staviše"
Iv (20,13)

Kroz čitavo Korizmeno vrijeme, umjesto da se kajemo od svakoga grijeha svoga kao i ostali pobožan svijet, muči me misao o ulozi žene u Uskrsu. Da nema Prve poslanice Korinćanima, stvarno tako mislim, sveti Pavao i njegov genij, zasluživali bi, što se nas žena tiče, barem šutnju ako ne i ljutnju. Ja osobno nikada ne bih pokucala na ta čudna vrata njegova apostolskog srca.

Kao što on šuti o meni, šutjela bih i ja o njemu. Čudno je objašnjenje što je napisano u svezi s ovim problemom:

"Pavao ne donosi nijedno ukazanje ženama da ne bi nijekao ono što je prije rekao o njima (14,34-36). Osim toga ukazanja su bila u vezi s vjerskim slanjem i svjedočenjem, a te uloge žene nisu primale. Ukazanje pobožnim ženama (Mt28, 9-10) nije imalo istu svrhu kao gore spomenuta ukazanja".

Je li svima kao meni ovo tako teško prihvatljivo, teško razumljivo i tako teško objašnjivo?

Imamo pred sobom Kristov stav i Pavlov stav. Krist je odabrao Mariju iz Magdale da ona bude prva kojoj će se ukazati. Baš tako - ona je bila prva. Šta tu ima nejasno i šta tu treba objašnjivati? Nije li diskriminacija prenošenja predaje u kojoj se govori o šest ukazanja u kojima, naravno, nema ukazanja ženama?

A Krist je bio jasan!

Hoću namjerno vjerovati sv. Ivanu. Ivanu koji ne govori o ženama, nego baš o Mariji Magdaleni. Ona je došla, ona je plakala, ona je dojavila. Ivan kome je Isus ostavio svoju majku, on koji je, na Spasiteljevu riječ, Gospu uzeo za svoju majku! Čovjek emocije, povjerenja, bez lutanja i predrasuda. S njim se je i Isus tankoćutno razumio i sporazumio. Nije bilo dogovora i pripreme. Ivane, tebi je sve jasno, a drugima?

Jedna Mu je pobožna žena pružila rubac da otare svoje krvavo lice. Koliko je muških rubaca ostalo

u džepovima? Čistih, ženskom rukom izglacanih i mirom namirisanih rubaca? Samo je srce trebalo, ali ga nije bilo "među silnom svjetinom". To će se srce pojaviti kasnije, kada bude trebalo dati "objašnjenja". Je li prisiljeni Simon pandan Veroniki? Zašto se nije pružila prilika Njoj da ona govori o Vazmenim otajstvima, a ne on. Žena kojoj je sve jasno! Žena, jedino stvorenje koje je Krist slavno uznio na Nebo!

Koji su to kriteriji koji određuje mjesto žene u Uskrsu - zvanično? To sigurno nije Krist.

Crkva različitim eufemizmima pokušava ublažiti Pavlov stav i odnosi se prema ženama kao prema bolesnicima. To je u najboljem slučaju. Inače, uvjeren sam da se stav Crkve nalazi u temelju svih odnosa prema ženi u kršćanskom svijetu, počevši od braka do uloge u društvenom životu. Koliko god se moderni crkveni učitelji trudili biti taktični i ublažavati temeljni stav (Žena u crkvi neka šuti!), ukloniti tog inventivnog kritičara i ušutkati ga u ovom muškom svijetu, nije loše. Eto prostora svim prosječnim i potprosječnim koji mašu parolama o poštovanju ženina dostojanstva. Ne i pameti, naravno!

Samo žena - majka ima dostojno mjesto u svim vidovima duhovnog stvaranja kroz našu povijest i civilizaciju. Svi ostali primjeri su efemerni i do te mjere apostrofirani

kao da je to neko čudo. Kao da je čudo ako je žena heroj, ako je učenjak, ako je političar, ako je moralni pobjednik nad muškarcem. To se uvijek publicira i naglašava do neukusa, jer, zaboga, žena a tako uspješna!

A Krist, gdje je tu njegov stav?

Stav čovjeka koji ženi-preljubnici kaže: "Ni ja te ne osudujem, idi i ne griješi više!" I to u trenutku kad ga književnici i farizeji podsjećaju na Mojsijev Zakon o kamenovanju preljubnica. Tu ne samo da nema osude, nego nema ni ispitivanja pa ni teatralnog praštanja. Niti jednom nije spomenuta riječ oprostiti! U kasnijim interpretacijama vrlo često se govori o opraštanju. To mogu samo oni koji ne razumiju Isusov stav prema ženi. A mora li čovjek biti žena pa da tu ljubav može razumjeti?!

Evo sada, u ovo sveto vrijeme, vrijeme rata i beznada, kad nam vjera toliko znači, ja govorim srcem žene, one koja ima iskustvo i života i smrti. Iskustvo Uskrsa, tog misterija pobjede nad zlom i smrću, koji daje smisao cijelom našem trpljenju, je ono u čemu želimo ravnopravno sudjelovati. To naglašavanje uloge žene u Uskrsu, koliko god izgledalo kao posljedica frustracije činjenicom da je netko žensko (ovih dana jedan je zastupnik u županijskom domu Hrvatskog

sabora iza govornice rekao u mikrofon jednoj sveučilišnoj profesoricu, također zastupnici u tom Domu: "Ali si glupa samim time što si žena!") za mene ima smisla.

Živimo u vremenu za koje nam se čini da je po težini grijeha slično onome prije Krista. Zato je potreba za Križem i Uskrsom u nama prisutna do bola. Kao što smo svjesne svoga udjela u grijehu pa "oplakujemo sebe i djecu svoju", želimo naglasiti svoju želju za udjelom u radosti Uskrsnuća. Uredit ćemo svoje kuće, svoje crkve, skuhati blagdanske ručkove, obojati uskrsna jaja, pripremiti djeci i muževima darove i požuriti prema Grobu. On će znati uočiti naša samozatajna, umorna i odricanjem očišćena srca. U svojoj tihoj sreći čiju snagu znamo samo oni koji su nekada, u nečemu bili prvi, Marija iz Magdale će otići i javiti učenicima da je vidjela Gospodina. Prva!

(Uvijek u strahu da previše "čeprkam" i uspoređujem, umjesto da sklopim ruke i molim kao i ostali pobožan svijet, plašim se da netko ne pomisli kako sam skrenula u jednu od tuzlanskih pokrajnjih ulica gdje se revno skupljaju neki nesretni ljudi pa često i bivši katolici. Oni se iz tih svojih sumračnih prostora obrušavaju na Crkvu i njezino učenje bez imalo takta.

Naprotiv, ovakovo moje razmišljanje je samo prilog traženju pravoga mjesta časnoj ulozi žene u našoj Crkvi, koja ima razumijevanja za ovakva dobronamjerna i znatiželjna mudrovanja.

Da budem poštena, sve je zapravo potaknuto ljubomorom na položaj muškaraca u Crkvi i društvu, a koliko ja znam, ljubomora nije ubrojana u Sedam glavnih grijeha.

Ja se, priznajem, molim da se položaj žene u svijetu popravi i da ti pomaci u hrvatskom narodu budu puno uočljiviji nego što su bili do sada. Vrijeme Uskrsa mi se uvijek nametalo kao vrijeme u kojem su moje molitve bile najuslišanije. Neka se sve ovo shvati u tom smislu!

Marica Petrović

Naša povijest i običaji

ČASNE SESTRE I VELIKI BLAGDAN USKRS

Ranije sam pisao o radu časnih sestara u Tuzli, posebice o tome da su držale nastavu pučke škole od prvog do četvrtog razreda. Ovaj puta reći ćemo nešto o njihovoj osobitoj aktivnosti i radu povodom velikog katoličkog blagdana - Uskrsa. Prije svega, točno se znalo da se poštovala uskrsna korizma u Klosteru. Možda nekima nije poznato, ali se zna da su časne sestre držale tridesetih godina kuhinju za gradsku sirotinju. One su pripremale jednu vrstu hrane, i svakog dana u podne pred glavnim vratima Klostera dolazio je izvjestan broj sirotih ljudi kojima su časne sestre kroz otvor na vratima davale hranu. Za vrijeme uskrsne korizme u dane kada se postilo, nije bilo mesa nego samo varivo, a za Veliki petak, one nisu ništa jele, jer su čitav dan postile. Međutim, sirotinji su dijelile krumpir sa ribom.

Za Cvjetnu nedjelju, časne sestre su pripremale učenike svih razreda da donesu što više cvijeća, koje se moglo naći, jedino po kućnim vrtovima, ili na llinčići, ili Trnovcu (ljubičice i grančice jele ili bora). Tada smo svi sa cvijećem i svojim učiteljicama, časnim sestrama išli u crkvu na glavnu misu.

Odmah poslije Cvjetne nedjelje, časne sestre su aktivne i pripremaju sve za Uskrs. Prvo su nas sve učenike učili kako se boje jaja. Mi smo donosili već pripremljena kuhana jaja, a one pripremili sav materijal, pribor za bojenje. Također smo donosili razne listove kao što su: od breze i djeteline. Svi smo zajedno sa njima radili na šaranju jaja. Naročito je bilo interesantno kada su nas učili šarati pomoću voska. Naime, prije je postojala tinta, štilo i pero za pisanje. E, mi smo umakali štilo sa perom u vreli vosak i pravili šare po jajima, kakve su časne sestre nacrtale na školskoj tabli. Pa onda umotavali jaja u listiće (lijepili), a poslije toga ih umakali u razne vrste boja, kao i one išarane voskom. Nakon izvjesnog vremena jaja smo dotjerivali, skidali vosak i listove umjesto kojeg su ostajale divne šare. Ta jaja smo odnosili kući pokazivali i poklanjali našim roditeljima.

Sa svog poljoprivrednog

dobra u Josipovcu, časne sestre su prije Uskrsa dobijale veće količine jaja, koje su same ili sa učenicima šarale i dijelile svojim gostima na Uskrs. Da se sada opet vratim gradskoj sirotinji. Na sam Uskrs, ta sirotinja je dobijala pored obilnog obroka sa mesom, kolač i šareno jaje.

Kako se bližio Uskrs, starije učenike, osobito djevojčice, časne sestre su angažirale za uređenje oltara u svojoj kapelici na najvišem katu Klostera. Naime, imale su posebno izrađene kipove, od kojih su složili smrt Isusa, koji je ležao na kamenu pored grobnice, a pored njega je bila Blažena majka Marija, moleći

se. To se sve uređivalo sa dosta cvijeća i bilo otvoreno na Veliki petak, sve do ranog jutra na Uskrs. Tada se slavi Isusovo uskrsnuće.

Na sam Uskrs smo opet svečano i čisto obučeni, krenuli razred po razred sa svojim časnim sestrama u crkvu na Veliku misu, a poslije toga na Uskrni ručak svatko svojoj kući, a časne sestre u svoj Kloster sa svojim gostima. Takve su bile naše časne sestre u Tuzli.

Na kraju da kažem nešto o lijepom običaju koji se ranije gajio u katoličkim obiteljima, vjerojatno i danas. Naime roditelji su obično kupovali razne poklone svojoj

djeci uz obvezna šarena jaja i zeku od čokolade. To se sve stavi u gnijezdo od svježe trave, pa se sakrije negdje u stanu, a ako je to kuća sa dvorištem i vrtom, znali su to sakriti, negdje u vrtu, ili dvorištu. Mi, djeca smo jedva čekali jutro, odmah ustajali, čestitali Uskrs i odmah išli u traženje gnijezda sa našim poklonima. Tada smo svi doručkovali jelo koje je u subotu majka odnijela u Crkvu radi posvećenja.

Eto pisao sam o jednom dijelu aktivnosti časnih sestara, Hrvata - katolika prije i na sam dan blagdana - našeg Uskrsa.

Dragan Petrović Pišta

USKRS - VAZAM - PASHA

Sveti Augustin ima misao koja najkraće kaže ovako: "Kada razmišljam o vremenu (misli na vrijeme kao trajanje) sve mi je jasno, a kada o toj stvarnosti trebam nešto reći, sve mi je nejasno i ne znam ni riječi reći". (Citat je po smislu a ne doslovan). Kada ovu misao prvi put čujemo pomalo nam čudno zvuči i djeluje, a kada razmislimo o bezbroj stvari i stvarnosti u ljudskom životu doslovno je ovako, ili veoma blizu, jer stvarno nam je veoma često teško išta reći i o onim stvarima i stvarnostima koje nam djeluju kao najobičnije, kao one koje nas stalno dotiču i s kojima i u kojima živimo.

Ovo stanje meni je napose očito kod pitanja ubrzo dolazeće svetkovine Uskrsa, najveće i centralne svetkovine kršćanstva Uskrs je Pasha Novoga zavjeta. Uskrs je dakle ono što je kod Židova u Starom Zavjetu bila Pasha. Teško je govoriti o Uskrsu, koliko god nam se Uskrs kao pojam i Uskrs kao svetkovina činio i blizak i poznat.

Slavljenje Kristovog uskrsnuća

Kao prvo, Uskrs je slavljenje Kristova uskrsnuća nakon njegove muke i smrti. Kristovo uskrsnuće po svetom Pavlu temelj je naše vjere. On to Korinćanima koji su posumnjali u uskrsnuće piše: "Ali, ako se propovijeda da je Krist uskrsnuo od mrtvih, s kojim pravom neki među vama tvrde da nema uskrsnuća mrtvih? Ako li tema uskrsnuća mrtvih, onda ni Krist nije uskrsnuo! Ako li Krist nije uskrsnuo, onda je neosnovano naše propovijedanje, neosnovana je i vaša vjera. Tad izlazi da smo i lažni svjedoci Božji jer smo svjedočili da je Bog uskrsio Krista, kojega nije uskrsio, ako zbilja mrtvi ne uskrsavaju. Ako, naime, mrtvi uistinu ne uskrsavaju, ni Krist nije uskrsnuo. Ako Krist nije uskrsnuo, bez ikakve je vrijednosti vaša vjera; vi

ste još u svojim grijesima. (I Kor. 15, 12.-17.)

Uskrs je tajna naše vjere

Drugo što treba znati jest da je uskrsnuće Kristovo jedna od tajni vjere, našem ljudskom umu nedohvatljiva i neshvatljiva, i da se kao vjerska istina može primiti.

Treće što o Uskrsu i uskrsnuću Kristovu vrijedi jest da je uskrsnuće Kristovo, temelj naše Nade i našeg pouzdanja da će kako god vjernik - sljedbenik Kristov išao kroz ovezomni život njegov konačno biti u budućnosti, njegova vječnost biti sretna i blagoslovljena - uspješna. Jer Kristovu će sljedbeniku biti u konačnici isto što i učitelju: uskrsnuće, Uskrs, sretna vječnost.

Najvažnije oznake Uskrsa

S obzirom na narodne običaje koji su vezani uz uskrsnu stvarnost, koje su više vjerski običaj nego bit, Uskrs je označen sljedećim stvarima i stvarnostima:

a) Ima svoje pjesme, koje su kod nas Hrvata, daleko siromašnije i sadržajem i melodijama nego što su Božične.

b) Skoro u cijeloj Crkvi se neguje običaj šaranja jaja, blagoslov jaja koje se jede na Uskrs.

c) Po strogo crkvenim propisima, svaki bi se katolik na dan Uskrsa trebao pričestiti, ili barem u danima oko Uskrsa, a to znači tih dana se mora ispovijediti. To zapovijeda pričest o Uskrsu izričito, a ispovijed traži i Treća crkvena zapovijed.

e) Svakako bi svaki kršćanin - katolik napose, trebao znati da je svaka nedjelja spomen Uskrsa.

O Uskrsu bi se moglo jako mnogo pisati ali najvažnije je znati da je Kristovo uskrsnuće - Uskrs temelj naše vjere da ćemo uskrsnuti.

Fra Marko Štekić, kapelan

USKRSNO JAJE - SIMBOL MIRA I RADOSTI

Povijest pisanica

U ovom svom izvornom obliku šareno jaje se najduže sačuvalo u Rusiji. Pogotovu u vremenu 18, 19. i 20-og stoljeća, kada se tradicija bojenja jaja proširila i dobila dodatni oblik šaranjem jaja. Ruski seljaci nazvali su takova jaja, pisankama". I kod nas je uobičajen naziv "pisanica". Šaranje, kao i izrada raznih crteža na jajima su kao i boje, dobili i određena druga značenja. Tako je na primjer "bijela boja označavala svjetlo koje rastjeruje mrak, što je simbol Krista, apsolutne istine, plava podsjeća na obnovu, crvena na vatru i božansku ljubav, žuta na božanski izvor svjetla - sunce, ljubičasta boja predstavlja simbol vjere i pravde, a zelena podsjeća na plodnost i početak božanskoga znanja".

Kao izvorni običaj, bojenje i šaranje jaja zadržao se dugo na selu. Proširujući se na gradove poprimao je i druge oblike. Bogatiji i ugledniji, da bi se od običnih seljaka razlikovali, nastojali su načiniti i pokloniti ljepše i bogatije jaje. U njih su ugrađivali biserje, srebro, zlato, druge razne bogate ukrase kao dodatne skrivene darove. Bila su to jaja sa iznenađenjima u sebi, ali se simbolika darovanja za Uskrs nije bitno promijenila. Ovakav oblik darivanja "bogatih jaja" prema kazivanjima nekih utemeljen je na

Običaj je ostao do danas, iako svijet još nije propao. On je prvobitno bio vezan isključivo za selo, i što se više ukorjenjivao obična jaja postajala su ljepša i bogatija kao poklon. Ljudi su se dosjetili da im promijene izgled - počeli su ih ukrašavati bojama. Činili su to raznim travama, biljkama ili pak cvijećem koje su kuhali i dobijali boje. Na ovaj su način jaja podsjećala na proljeće, na sve ono što se oko ljudi događa u ovo godišnje doba. Tijekom vremena stvaran je čitav sustav raznih boja. Od cikle se dobijala crvena, od koprive ili špinata zelena, od crvenoga luka smeđa, od ljubičica ljubičasta boja. Ovaj način bojenja jaja zadržao se stoljećima, a istovremeno proširivao i običaj njihovog nošenja u crkvu prije Uskrsa na blagoslov, kako bi ovi darovi bili pravi izraz mira i radosti.

dvoru francuskog kralja Franca I. koji je za jedan Uskrs na dar dobio veliko jaje u kome je bio znak drvenog raspela. To se brzo pročulo i pos-

talo uobičajeno. Mnogi su postali i pravi kolekcionari takvih jaja kao npr. kralj Luj XIV. I u Rusiji je taj običaj uzeo maha pa "pisanke" nisu više bile jedina jaja koja su se o Uskrsu darivala. Kažu da je bilo i pretjerivanja i nadmetanja u proizvodnji jaja sa skrivenim bogatim darovima. Tako je jedan ruski car svojoj ženi poklonio zlatno jaje u kome se nalazila reprodukcija kočije u kojoj se vozio prilikom krunidbe.

Raznolikost običaja

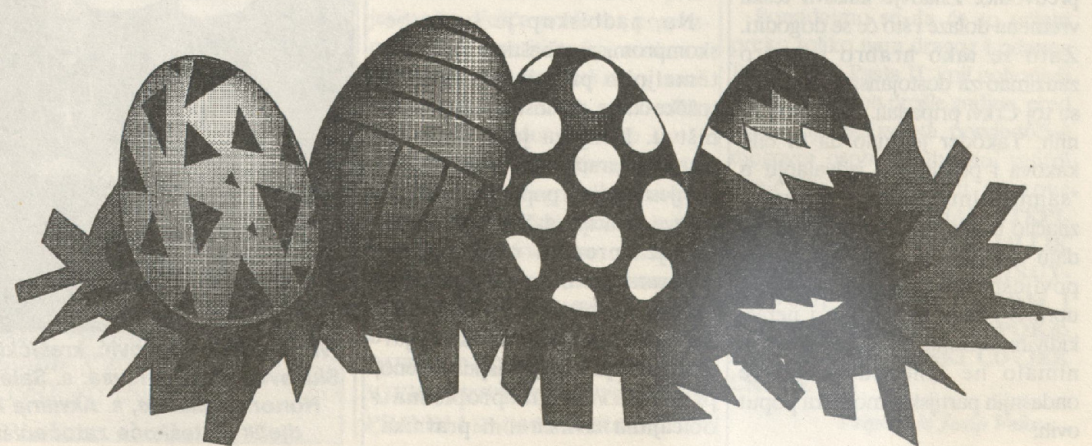
Običaj darivanja jaja za Uskr, kao uostalom mnogi drugi običaji, postupno je komercijaliziran. Prirodno, jaja su pomalo potiskivana kao jedini oblik pri darivanju. Zbog koristi, koju su od raširenog običaja mogli imati, pojavili su se u početku obrtnički (slastičarski) a kasnije i industrijski proizvođači čokoladnih jaja. U njima su se također skrivale iznenađenja, uglavnom za one koji se darovima najviše raduju - za djecu. Ne znamo da li na Zapadu uopće postoji zemlja u kojoj (kao i kod nas) se danas ne može kupiti popularno jaje zvano "Kinder". A u obliku jaja proizvodi se i čitav niz slastica - bombona,

čokolada, kolača. Uz šareno jaje pojavio se i zeko, lijepa, miroljubiva, mirna ali i nestašna životinja, čiji je jedini "griješ" poneka glavica kupusa ili slatka kora neke voćke, a koga ljudi eto čak i organizirano proganjaju. I zeko se, kao i jaje, može danas kupiti u svakoj trgovini ili slastičarni. Uređenje njihovih izloga pravi je doživljaj ako se nađete u vrijeme Uskrsa npr. u Bavarskoj.

No, kako to obično biva, bogatih je uvijek bilo malo, siromašnih i previše. Mnogi nikada čak ni sanjati nisu mogli o nekakvom bogatom poklonu u jaju. Neki nisu imali ni običnih, kokošjih jaja. Da bi ostali vjerni svojim simboličkim darivanjima za Uskrs, u teškim uvjetima između dva rata, oni su makar na popiru jedni druge darivali crtežima jaja. Tako su eto nastale i uskrsne čestitke, razglednice sa motivima šarenih jaja.

Za ovaj Uskrs sjetiti ćemo se drevnih običaja. Većina nas vratit ćemo se izvornom načinu bojenja jaja kako su to činili naši pretci. Rat je i nestašica. Nije vrijeme bogatih darova. Darovat ćemo jedni drugima jedno obično jaje, vjerojatno smeđe, jer u svakoj obitelji se može pronaći poneka ljuska od crvenoga luka. Bilo bi pak najljepše kada bismo u tom daru, i oni koji primaju i oni koji daju, prepoznali i želju za očuvanjem mira među nama, kao dara kojega milošću Božjom dobismo rođenjem.

Josip Velle

U povodu 35-te obljetnice smrti kardinala Alojzija Stepinca (III.)

U TEBE SAM SE, GOSPODINE, UZDAO!

Novoposvećeni zagrebački nadbiskup - koadjutor, mons. Alojzije Stepinac

U tijeku samoga sudskog procesa pokojnom zagrebačkom nadbiskupu, nakon izricanja presude, pa sve do danas, mnogima je bilo jasno, da se u stvari radilo o osudi Crkve u Hrvata, koja svoj hrvatski narod nikada u povijesti nije napuštala. Ni u najtežim trenucima, a bilo ih je doista mnogo. Zbog toga nadbiskupov govor pred sudom niti u jednome trenu nije bio izraz zabrinutosti za njegovu osobnu sudbinu. Dobro je znao sa kakovim se protivnikom susrela Crkva kojoj je pripadao i koju je predvodio. Znao je kakova teška vremena dolaze i što će se dogoditi. Zato se tako hrabro i čvrsto zauzimao za dostojanstvo svih koji su toj Crkvi pripadali. I ne samo za njih. Također je znao da bi bilo kakova i pomisao o izdvajanju u "samostalnu hrvatsku Crkvu", značilo izdaju vlastitih principa, izdaju vlastitoga naroda, koji je svoj povijesni 13-stoljetni identitet upravo gradio na čvrstim i neraskidivim vezama sa Rimom. Stoga nimalo ne iznenađuju izjave ondašnjih partijskih moćnika poput ovih:

- Nemamo mi ništa protiv njegovog hrvatskoga rodoljublja, ali ne možemo podnijeti njegovu privrženost rimskome Papi. Zato uklanjamo sve što nam je na putu. Naš cilj opravdava naša sredstva, ili - Da je on popustio samo u jednoj stvari, sutradan bi bio na slobodi. I poštediti bi nas tolikih neugodnosti. Njegov hrvatski nacionalizam nije nam smetao. Da je proglasio hrvatsku Crkvu odvojenu od Rima, mi bismo ga digli do zvijezda.

Za Crkvu i Hrvatsku

No, nadbiskup je svoju beskompromisnost baštinio upravo na temeljnim principima rimokatoličke crkve - jedinstvenosti i zajedništva. Iz njega je u svakomu trenutku zračila hrabrost onih iz povijesti koji su poput njega za te i takove principe dali i svoje živote. Bio je spreman razgovarati i dogovarati se o svemu ali samo i jedino uz blagoslov Vatikana. Znakovita je izjava tadašnjeg javnog tužitelja koji je, usput rečeno, protivno važećim propisima i običajima civiliziranih pravnika,

tijekom glavne rasprave pred sudom opetovano vrijeđao nadbiskupa: "Sve bi bilo drugojačije da je nadbiskup Stepinac bio malo fleksibilniji". Za tu svoju "nefleksibilnost" od "narodnog suda" osuđen je na 16 godina prisilnog rada, 5 godina gubitka građanskih prava i zapljenu imovine. Punih 5 godina proveo je u zloglasnoj Lepoglavi, a onda je na mnogobrojne intervencije iz Europe i cijeloga svijeta premješten u Krašić. Doživio je internaciju u vlastitoj domovini i u vlastitoj nadbiskupiji. Ima li veće kazne za čovjeka koji je toliko volio Hrvatsku, svoj narod i svoju Crkvu? Primio je svoj križ na leđa i nosio ga do kraja života. Pokušaje ondašnjih vlasti, koje su dobro znale kakav ugled nadbiskup uživa u hrvatskom narodu, da ga nagovore na odlazak iz Hrvatske, odbio je ističući da ništa u životu za njega nije toliko značajno koliko biti sa svojim vjernicima. Od Pape Pia XII. imenovan je kardinalom Katoličke crkve. Nazočan, naravno, prigodom toga čina nije mogao biti. Sve je to proživio u rodnome Krašiću, uz nazočnost onih koji su mu pomagali da patnje lakše podnese kao i onih drugih koji su bili zaduženi da ga podsjetu na presudu.

I, naravno, tu, u najtežim danima njegovog života, u potpunosti je došlo do izražaja njegova živa vjera iz koje se iznad svega izdizala ljubav prema Bogu, prema bližnjima i prema neprijatelju. Nikakva informacijska blokada nije ga mogla spriječiti da se, u skoro pet tisuća

pisama odatih na razne naslovnike, založi i za svoje neprijatelje. Trpljenje kroz život, posebice u danima internacije, nisu mogli spriječiti da u njemu dozriju za kršćanina tako svojstvena kršćanska nada i optimizam. Mnogo puta ponavljajući: "Neka ide i moj život! Dao bih i stotinu života samo da živi Sveta Crkva, da stvar Božja napreduje", čvrsto je vjerovao i gledao u budućnost Crkve. Svom narodu, svojim vjernicima on to ponavlja u svojim pismima i nagovorima. U njihova srca nastojao je usaditi optimizam, znajući da posustaju pod težinom kušnji ili pak gube nadu u vremenu kada su "uspjesi komunizma" u svijetu, bili evidentni. Proročki je vjerovao "da će to sve proći, bez obzira da li će on to doživjeti ili ne i kako će se sretni osjećati svećenici i vjernici koji su Isusu ostali vjerni". Uvjeren u skori dolazak duhovne obnove smogao je dovoljno snage da, bez obzira na tešku bolest, do zadnjega trenutka svoga života ispunjava svoje svećeničke obveze. Za vrijeme boravka u Krašiću (oko 3.350 dana) bilo mu je zabranjeno obavljati čine biskupskoga reda. Zato je s još većim žarom i revnošću obavljao čine svoga svećeničkoga reda. Kada je iz Lepoglave 5. prosinca 1951. došao u Krašić pitali su ga što će u Krašiću raditi. Upola u šali a pola u zbilji rekao je: "Evo, ovdje je župnik a ja ću mu biti kapelan". O. Bonaventura Duda u dijelu svoje propovijedi 10. II. 1994. u Krašiću između ostaloga

Vič. Josip Vraneković, krašićki župnik (+1964) i časne sestre Služavke Maloga Isusa: s. Salezija Bauer, s. Nikolina Vozelj, s. Honorata Matica, s. Akvilina Paviša i s. Bonaventura Bašić, djelili su teškoće zatočeništva Sluge Božjega u Krašiću

kaže: "I kapelanovao je revnošću mladomisnika i žarom zlatomisnika. Najdraža mu je i najsvetija bila svagdanja i nedjeljna Misa, nedjeljno i blagdansko propovijedanje, osobito svagdanje i rekli bismo "sezonsko" ispovijedanje. U danima Adventa i Korizme znao je proboraviti u ispovijedaonici po pet sati, pogotovu kada okolni župnici sve te godine nisu smjeli u Krašić na najnužniju duhovnu ispomoć koju si župnici u tim danima pružaju. On je, dakle, ovdje sveto i revno svećenikovao, ali sve je to radio i trpio kao sveti biskup, obavljajući tako u onome što može svoju biskupsku službu, točnije, svoju biskupsku ljubav koja ga je prstenovala 24. lipnja 1934. sa slavnim, drevnom zagrebačkom nadbiskupijom. A jednoj novinarki na pitanje - što će raditi u Krašiću odgovorio je: "Raditi i trpjeti za Crkvu".

Kardinal za uzor

Shrvan opasnom i teškom bolesti - policitemije (koja se očituje obratno od leukemije), umro je 10. II. 1960. Uz njega su do kraja ostali vlč. Josip Vraneković župnik u Krašiću

Kod odra kardinala Stepinca u krašićkoj crkvi

i pet časnih sestara Služavki Maloga Isusa koji su mu teške godine internacije nastojali koliko je to moguće olakšati. Svečano, uz nazočnost velikog broja svećenika i vjernika sahranjen je u zagrebačkoj

katedrali 13. veljače 1960. godine. Njegov grob u tišini zagrebačke prvostolnice postao je i ostao do dana današnjeg stjecište nesretnih, tužnih, obespravljenih ali postojanih u vjeri i nadi u pobjedu njihove Crkve. Tu nadu i vjeru svijetli kardinalov lik i primjer. Nalazili su utjehu i olakšanje u njegovoj poruci: "Ako, dakle, ljudi nepravo o tebi sude, a pogotovu ako bi se ikada desilo da budeš sudski osuđen radi svoje vjernosti Kristu, raduj se i veseli se, jer Isus trpi u tebi. A kada se s Isusom trpi, onda sve biva lako". A Geslo sa njegovog nadbiskupskog grba - "In te, Domine, speravi!" - U tebe sam se, Gospodine, uzdao! - kao i njemu samomu, pružalo im je snagu i sigurnost u trpljenju.

Iza nas je jedno prilično dugo razdoblje - 35 godina od smrti Sluge Božjega Alojzija Stepinca. Znamo dobro što se sve dogodilo jer smo svjedoci toga vremena. Ako, bar samo u trenucima iskrenosti, zavirimo u vlastite živote i prisjetimo se djelića prošlosti, prepoznati ćemo i shvatiti hod po mukama kojim su Crkva i oni koji su joj ostali vjerni pošli kroz proteklo vremensko razdoblje. Ono što je najznačajnije, jeste upravo to što ćemo u svim događajima uvijek nailaziti na svjedočanstvo Alojzija Stepinca. Svjedoci smo, dakako, i njegovog proročanskog navještanja UČVRŠĆIVANJA CRKVE U HRVATA U NJEZINOJ DUBOKOJ ODANOSTI SVOJOJ VJERI, PRIVRŽENOSTI MIRU I PRAVDI I SVOMU NARODU.

Na kraju recimo još i ovo. Sve što smo o pokojnom kardinalu Alojziju Stepincu napisali u ova tri broja "Hrvatskog Glasnika" je samo jedan naš mali, u ovim trenucima jedino mogući, doprinos trajnom učvršćenju uspomene na - "čovjeka", kršćanina, svećenika i biskupa Katoličke crkve koji se u tijeku zemaljskoga života uvijek očitavao vjernošću u čovječnosti, koji je u raznim prigodama života, u mladosti, u svećeništvu, u biskupstvu uvijek bio vjerman načelima vjere i kršćanskoga čudoreda. Te je naravne odlike sustavno usavršavao. U kušnjama progolnosti, u razdoblju života provedenoga u zatvoru ili sužanjstvu, pokazao se u njima do kraja dosljedan - kako to napisao dr. Juraj Batelja, postulator.

Nadajmo se danu i vjerujemo da će taj dan doći, kada će Svemogući Dragi Bog, proslaviti slugu svoga Alojzija Stepinca čašću oltara i pridružiti ga onima iz reda hrvatskoga naroda koji su tom čašću već proslavljeni.

Ponadajmo se da će to učiniti preko toliko nam dragog i odanog Pape Ivana Pavla II. koji pohodivši kardinalov grob prošle godine, pred očima cijeloga svijeta, posvjedoči o njegovoj osobi i duhovnoj velični moleći i navječujući njegove krijeposti: "KARDINAL STEPINAC BIO JE NAJSVJETLIJI LIK KOJI JE SVOJOM PRISUTNOŠĆU, SVOJIM RADOM I SVOJOM HRABROŠĆU POKAZAO DA JE ISTINSKI ČOVJEK CRKVE".

Pripremio Josip Velle

Molitva za proglašenje blaženim Alojzija Stepinca

Gospodine Bože, ti si služio svome Alojziju kardinalu Stepincu udijeli milost, ne samo vjerovati u Isusa Krista nego i trpjeti za njega neustrašivim apostolskim žarom i ljubavlju prema Crkvi. Udijeli i nama jakost u ispovijedanju iste vjere i postojanost u trpljenju za nju.

Proslavi Slugu svoga čašću oltara da nam bude primjer i zagovornik u borbama života na putu vječnoga spasenja. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Tko na zagovor Sluge Božjega bude uslišen, zadobije tjelesno ili duhovno ozdravljenje, ili koju osobitu milost, neka to priopći na adresu:

Postulat zagrebačke nadbiskupije
Kaptol, 31
HR - 41000 ZAGREB

Kongregacija za postupke proglašenja svetaca odobrila je Kauzu kanonizacije Sluge Božjega Alojzija Stepinca pod brojem: Prot.: usp. Indexac Status Causarum, III Supplementum, Citta del Vaticano 1992., str 25.

Franjo Leder, kipar

SKULPTURE NA SMEČU

Franjo Leder 1905.-1963.

Dvadeset i devetog listopada 1905. u Tuzli je rođen Franjo Leder, sin Rose i Johana, žandarmerijskog narednika. Osim njega, najstarijeg, obitelj je imala još tri sina. Pohađao je Gimnaziju u Tuzli od 1922. do 1925. U sedmom razredu Gimnazije napušta školu, kada mu umire otac, a brigu o njemu preuzima majka. Nakon uspješno položenog prijemnog ispita, 1926. upisuje se na Kraljevsku akademiju za umjetnost i umjetnički obrt u Zagrebu, današnja Akademija likovnih umjetnosti. Kiparstvo je studirao kod profesora Frangeša. Kao student radio je na spomeniku kralja Tomislava. Na vajarskom odsjeku Akademije je

diplomirao 1932. Nakon diplomiranja dolazi u Tuzlu gdje provodi dvije godine bez zaposlenja. Zatim slijede namještenja u svojstvu profesora crtanja u Gospiću, Mostaru i Nikšiću. Školske ferije i slobodno vrijeme provodi u Tuzli gdje uglavnom radi reljefe i biste po narudžbi ili po nalogu tadašnje Službe za komunalne poslove i uređenje grada, kojoj je na čelu bio arhitekta Bogdan Đukić. Od kraja 1944. radi u Odsjeku za umjetnost i kulturu oblasnog narodnooslobodilačkog odbora za istočnu Bosnu u Tuzli. Godine 1948. i 1949. izrađivao je u rudnicima "Kreka" grafikone o kretanju proizvodnje uglja.

Od 1955. do 1957. je profesor u Gimnaziji. U Tuzli, tako, počinje svoj umjetnički opus, smirenih ambicija i bez želje za rivalstvom. Poseban utjecaj na njegov umjetnički izraz izvršio je Ivan Meštrović, njegov profesor na Akademiji u Zagrebu, pomažući mu na izradi monumentalnih skulptura u mramoru. Cijela njegova umjetnička aktivnost odvijala se u Tuzli, za koju je bio emocionalno vezan i od koje se nije odvajao do kraja života. Ostavio je nekoliko skulptura u gradu, koje su, ujedno, bile prve

Franjo Leder sa skupinom studenata iz Tuzle: Nikolom Antićem, Safetom Begtašagićem, Omerom Baralićem, Ramizom Arnautom, Fahrudinom Avdićem (stoje), Farukom Moranjićem, Muhamedom Odoševićem i Milanom Banjaninom, u centralnom parku, kod Korzoa.

Gradnja betonskog mosta sa Lederovim kipovima na Jali 1935.

Franjo Leder sa arhitektom Bogdanom Đukićem, svojim suradnikom i prijateljem, s gipsanim portretom, 1935.

skulpture videne u Tuzli i njezinoj okolini. Izradio je javne monumentalne spomenike: Tuzlanske kandelabre - Most sa kipovima, i dvije fontane, Ledu i Bacača diska. Gradnja prvog betonskog mosta na Jali počela je 1935. po projektu arhitekta Đukića, a po zamisli i nalogu tog projektanta, i suglasnost tadašnjeg gradonačelnika Tuzle Muratbega Zaimovića, kipovi, četiri diva-nosača, statue teške i čvrste, na mostu su postavljeni 1936. Sačuvani su njegovi reljefi, kompozicije sakralnog sadržaja: "Sv. Juraj ubija aždaju" i "Sveta obitelj", koji se nalaze u Franjevačkom samostanu. Živio je jednostavno, ali neobično, boemski, ne uklapajući se u tadašnje čaršijsko-moralne okvire. Umro je 1963. Nažalost, za sve što je učinio i ostavio svome gradu, zavičaj ne samo da mu se nije odužio koliko je trebao i mogao, nego je većina njegovih djela na javnim mjestima porušena, ili uklonjena da čami u neprijemnim prostorijama.

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Njegovi reljefi, koji su bili na porušeni zgradama, sada su u neuvjetnim lokacijama. Primjerice, njegova je Leda, čuveno kiparsko djelo, završila u podrumu, među kantama za otpatke, u zgradi Općinskog suda za prekršaje, u ulici Druge krajiške brigade br.7., nedaleko od Skvera. Najvredniji rad prvog tuzlanskog akademskog kipara propada u smeću! Ovaj kipar nema ni dostojnog obilježja na tuzlanskom katoličkom groblju, gdje je pokopan prije trideset dvije godine. Neki, čak, pokušavaju oduzeti ili umanjiti umjetničku i estetsku vrijednost njegovom djelu.

No, uzalud. Franjo Leder je i pored toga ostao što jeste - veliki umjetnik.

(Ovo je ulomak iz knjige: HRVATI TUZLE, koja uskoro izlazi iz tiska)

Franjo Leder: LUBAV, bakar, 1930.

Virusne crijevne zarazne bolesti

AKUTNA ZARAZNA ŽUTICA

U ovom broju našeg lista, zbog aktualnosti epidemiološke situacije govorit ćemo o virusnim crijevnim zaraznim bolestima, napose o zaraznoj žutici. Naime, u ovakvim ratnim vremenima i ovakvim uvjetima življenja povijesni podaci govore o mnogo češćoj pojavi ovog zaraznog oboljenja kako među pripadnicima vojnih postrojbi tako i u civilnom pučanstvu. Tako su poznate epidemije u francuskoj armiji za Napoleonovog ratnog pohoda u Egiptu (1796-1814), američkom građanskom ratu (Virginija) 1812. g. kada je oboljelo oko 70.000 ljudi te 1904. g. među japanskim mornarima u ratu sa Rusijom, kao i velika epidemija među američkim vojnicima na sjeveru Afrike 1943. g. kada je oboljelo oko 200.000 ljudi.

Prvi opis zarazne žutice dao je Hippocrates (460-337 god. p.n.e.), a i drugi pisci stare Grčke i Rima. Sveti otac, papa Zacharias u svom pismu nadbiskupu Meinza Bonifaciju 751. god. ukazuje da su neki oblici žutice infektivni, i da ih treba izolirati.

Niz liječnika u kasnijem periodu vjerovalo je da se radi o začepljenju žučnih putova ne negirajući zaraznost, da bi 1912. g. bila utvrđena virusna etiologija (uzrok). U tim vremenima se na osnovu kliničke slike i putova širenja utvrdilo da su uzročnici zarazne žutice virus A i virus B, od kojih se prvi unosi putem probavnog sustava, a drugi trans-

fuzijama krvi, injekcijama i slično. Kasnijim suvremenijim metodama utvrdi se postojanje još dva uzročnika (non A, non B i delta uzročnik). No, za pučanstvo je važno poznavati načine širenja, znakove, liječenje i predohranu zarazne žutice izazvane virusom A, koji je bio uzročnikom naprijed navedenih masovnih epidemija.

Virus A je mali virus, procjedljiv kroz Sajvov filter koji spada u grupu crijevnih virusa sa posebnom naklonošću (tropijom) za smještaj u jetrene stanice koje oštećuje i razara.

Put prenošenja i unošenja: izvor zaraze je bolestan čovjek sa vidljivom ili manje vidljivom slikom bolesti. Viruse izlučuje uglavnom putem stolice, a širi se i unosi kontaktom sa zaraženim stvarima, hranom, a rjeđe i vodom. Prema tome, to je prije svega "bolest prljavih ruku". Inkubacija (vrijeme od zaražavanja do pojave bolesti) traje od 15 do 28 dana, prosječno 21 dan.

Znaci i klinička slika

Bolest počinje naglo sa niskim temperaturama, do 37,5 stupnjeva C, bolovima ispod desnog rebarnog luka, mukom, nagonom za povraćanje, gubitkom apetita, te bolovima u zglobovima i mišićima. Ova faza traje oko 7 dana. Nakon toga se javlja faza žutice, koja počinje tamnom mokraćom (kao crno pivo), svjetlijom stolicom, te žutilom očiju, a potom i kože. Već tada bolovi ispod desnog rebarnog luka popuštaju, apetit se

popravlja, kao i opće stanje. U obje faze je bolesnik zarazan. Ova faza traje 7-15 dana, žutilo se postupno gubi, stolica i mokraća postaju normalne boje. Liječnici primjećuju smanjenje otoka jetre i poboljšanje laboratorijskih nalaza (ALT, AST, bilirubini).

Potpuno izlječenje nastaje za oko dva mjeseca (kod djece i ranije), s tim da je potrebno liječničko-laboratorijsko praćenje još 6-12 mjeseci. Pogoršanja su vrlo rijetka kao i prijelaz u kroničnu upalu jetre.

Liječenje: smještaj u bolnicu za većinu oboljelih nije potreban (izuzev kod težih kliničkih slika). Dovoljno je ležanje i mirovanje u postelji, uz dozvolu kretanja radi fizioloških potreba i održavanja osobne higijene u prvoj fazi bolesti.

Nakon popuštanja znakova bolesti (3-4 tjedna), postupno se vraćati svakodnevnim aktivnostima bez većih fizičkih opterećenja. Hranu uzimati u manjim obrocima bez masnoća, sa dosta ugljičnih hidrata (tjestenine, krompir, riža, med i drugo voće), te bjelanjčevina (mlado kuhano meso, mladi sir i mlijeko). Za lijekove se obratiti liječniku. Smještaj u postelju i izolacija oboljelog je potrebna i radi okoline i mogućeg zaražavanja i prijenosa bolesti. Izlučevine (mokraću i stolicu) kao i predmete sa kojima je bolesnik dolazio u kontakt, treba raskužiti sredstvima koja se dobiju od higijensko-epidemiološke službe sa uputama.

Dr. Jozo Derek
spec. opće medicine

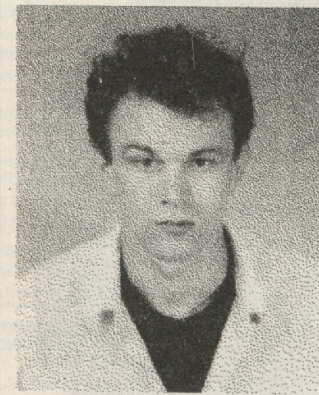
POLIOMYELITIS ANTERIOR ACUTA (AKUTNA DJEČJA PARALIZA)

Sedmi travnja - Dan Svjetske zdravstvene organizacije u borbi za iskorjenjivanje poliomyelitisa (dječje paralize)

O ovoj bolesti pišemo ukratko u ovom broju ne samo zato što izazivač-virus spada u grupu crijevnih virusa (enterovirusa) nego i zbog posebnog razloga. Naime, 7. travnja ove je godine proglašen od Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), danom borbe protiv ove bolesti s ciljem: iskorijeniti do 2000-te godine ovu bolest na cijelom svijetu. Takvim programom zacrtano je iskorjenjivanje poliomyelitisa u zemljama zapadne zemljine polulopte do 1990. g. što je i ostvareno. Ovo se postiže programom imunizacije (vakcinacije) i to u organizaciji WHO i određenih zemalja, i koji obuhvata svu novorođenčad dotične države vakcinacijom u četiri faze (bazične doze): pri rođenju, u šestom, desetom i četranaestom tjednu.

Vakcina se daje kroz usta (Sabinova vakcina gdje je virus tipa I, II i III oslabljen, ali očuvane građe za stvaranje imuniteta. U nas je ova bolest gotovo zaboravljena. Uzročnik je virus koji se nalazi u sekreti guše oboljelih i stolice oboljelih, a prenosi se kontaktom preko predmeta, hrane i vode. Bolest je endemična (stalno prisutna uz pojavu povremenih epidemija) u Indiji, Pakistanu, Centralnoj i Zapadnoj Africi.

Zarazi se gotovo cjelokupna populacija, a svega oko 5% osoba manifestno oboli. Bolest se u blagoj formi manifestira temperaturom, glavoboljom i gubitkom apetita. U svom paralitičkom obliku može se javiti sa dominacijom znakova oduzetosti na razini spinalne moždine (kralježničke), produžene moždine ili mozga. Najteži je oblik koji zahvata produženu moždinu. Smrtnost od ove bolesti iznosi 5-10%, a posljedice na oduzete grupe mišića se postupno gube i kod određenog broja bolesnika ostaju trajne u vidu oduzetosti nogu ili ruku koje postaju tanje i kraće, ili dovodi do deformacije grudnog koša.

Tužno sjećanje na dragog nam

TOMIĆ ŠIMU
29. 3. 1967 - 2. 11. 1994.

Nema vremena, suza i utjeha za bol koju si ostavio u nama, ali ni zaborava na tvoj dragi lik. U mislima uvijek ostaješ prisutan, voljen i neprežaljen.

Tvoji: otac Franjo, majka Kata, sin Zoran, supruga Mirjana, sestre i zetovi sa djecom

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU, ZA PROIZVODNJU,
UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU "SOLI" Tuzla

SOLI

**ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST**

Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 232-221, 233-257
za inozemstvo:
++385-75-821-111

HAYAT
KING SIZE
Original Blend

TABACCO
d.o.o. Tuzla

Sretan Usterns

**HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.**

**ŽUPANIJSKI ODBOR HRVATSKE
DEMOKRATSKE ZAJEDNICE
SOLI**

Sretan Usterns

HDZ LUKAVAC